



VIGRED

DEKLIŠKI LIST

V oceno smo prejeli:

Misijonar. Roman. Iz francoščine prevedla Marica Sparhakl. Misijonske knjižnice 5. zv. Založilo Misijonišče v Grobljah p. Domžale. — Zelo lepo in poučno čtivo. Naša dekleta in naša društva naj si knjigo gotovo omislijo. Knjige ni mogoče prej odložiti, preden vse ne prečitaš. Z občudovanjem, ganjtem, a gotovo tudi s praktičnim sklepom jo potem odložiš, da jo po kratkem času znova čitaš.

Ave Maria K'ledar 1928 iz Amerike nas je letos že tako zgodaj razveselil. Lep je, bogat in zelo pester. Kdorkoli ima svojce v Ameriki, naj ga gotovo kupi, ker bo od njih prav mnogo zvedel. Dobiva se pri o. franciškanih, Lemont, Illinois, N. A.

Misijonski koledar 1928 nas tudi letos popelje v vse misijone. V besedi in sliki je zelo bogat. Tudi oprema mu je nova. Prepričani smo, da bodo naša dekleta pridno segala po njem. Dobi se v Ljubljani, trg Tabor 12.

Zgodovina protialkoholnega gibanja po vsem svetu, zlasti v Sloveniji. Ob 25 letnici protialkoholnega gibanja med Slovenci spisal Anton Mrkun. Izdala »Sveta vojska« v Ljubljani. — Prvi del knjige obravnava pregled gibanja od prvih početkov v starem in srednjem veku, razvoj protialkoholnega boja v

Ameriki, kjer je boj privedel do prohibicije, ter v vseh večjih državah Evrope in ostalih delov sveta. Zgodovina Jugoslavije se naravno obravnava obširneje. Drugi del je posvečen zgodovini v naši ožji domovini, v Sloveniji. — Knjiga se čita kakor poučna povest, kateri ne manjka tragedije in žalostnih resnic, ki sicer niso prijetne, a tem bolj potrebno je, da se zavedamo položaja, v katerem se nahaja naš narod radi alkoholizma! — Knjiga spada v vsako knjižnico, v vsako šolo, v vsako društvo, kajti je edina v slovenskem jeziku, ki obravnava zgodovino protialkoholnega gibanja. — Z ozirom na obsežnost in lepo opremo cena ni visoka; stane broš. 44 Din, vez. 53 Din, ter se dobi pri »Sveti vojski« v Ljubljani, Poljanski nasip 10 in v vseh večjih knjigarnah.

Radio. Prof. Leopold Andreč. Osnovni pojmi iz radiotehnike. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena nev. 60 Din, vez. 76 Din. — Knjiga ima pet poglavij. I. Nauk o splošni elektriki. II. Nauk o nihanju in valovanju. III. Specialna radiotehnika. IV. Dodatek o oddajnih postajah. V. Stvarno kazalo. Knjiga ima 214 slik.

Mehanično umetno vezenje zastorov, perila, monogramov, zastav, oblek, entlanja, vložkov in čipk, ažuriranje.

Matek in Mikeš, Ljubljana

poleg hotela »Štrukelj«

Predtiskanje in prebadanje vzorcev za ženska ročna dela. Brezkonkurenčna izvršitev in zelo ceno dela.

Vsečina:

R. L. T.: Vzdih k Brezmadežni	265
P. Krizostom: Tvoj praznik	266
O. S.: Kako se izraža ljubezen	266
Mira: Misel	269
Henriette Brey — A. Lebar: »Je pa čavi slan'ca pala	270
Miriam: Odlomek	276
Mira: Minljivost	276
T.: Zadnje krizanteme	277
Francka G.: Najdražji sestrici Mariji v spomin	278
Vera Lestan: Mariji	278

Slavko Savinšek: Iz življenja v življenje	279
Matko Krevh: Spokornica	282

Rožni dom

Francka G.: Adventne misli	285
Od srca do srca	286
Vigrednica-gospodinja	286

Organizacija:

O pomenu orliške organizacije	288
Iz orliške centrale	289
Sestre sestram	290

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

LETO V / V LJUBLJANI, 1. DECEMBRA 1927 / ŠTEV. 12

R. L. T.:

Vzdih k Brezmadežni.

*Ti čudežni cvet mojih dekliških sanj — Brezmadežna, pozdravljena!
Ti mojih dekliških dni — prva velika sladkost.*

Ko sem se prvič zavedla svojega deklišтва, sem s sladko grozo doumela, da si tudi ti prečista Mati, ženska in dekle. Spreletelo me je kakor nepopisna slast in neizrekljiva sreča, da ti smem biti po spolu sestra. Od tedaj sem hrepenela po tvojih čistih potih, sanjala o lilijah, imela pred očmi tvoje brezmadežne roke, tvoje belo čelo, nikoli od strasti oskrunjeno. Iz mene je dihala ena sama iskrena, globoka prošnja: da bi bila kakor ti, o Mati, kakor brezmadežni cvet!

Ti mojih dekliških dni — prva velika bridkost!

Ob tebi, Brezmadežna, sem začutila, kako se ob naših vrtovih, kjer lilije rasto, ne ustavi vihar. Kako za našimi ogradami hiti poganjati rdeči, rdeči mak in kako cvetovi lilij drhte v bojazni. Ob tebi sem se zavedla, da moje roke niso tako bele, da moje čelo ne bo ostalo nedotaknjeno od nelepих misli. Kako sem trpela, o Devica devic! Kako te zavidam za tvoj beli mir...

Ali sem rekla, zavidam? O, ne — saj vem, da si tudi ti mojih dekliških in vseh zemskih dni — sladka tolažba. Ti moja mati — jaz tvoj otrok.

Vem, vsepovsod čutim, da me vodi močna in ljubeča roka. Oboje mora biti — rože in trpljenje in če včasih trpljenja skoro več — kaj zato? Saj si ti z menoj, Brezmadežna, moja sladka tolažba!



Tvoj praznik.

*V opojni vonj je pogreznjen oltar
tvoje Matere, brezmadežne Gospe.
Okrog njega pestre mavrice drhte
tako lepo, kot še nikdar — — —*

*Danes so tvoje roke bele;
iz njih ti klije lilij žar.
Tvoje oči so nedolžne in jasne,
kot še nikdar — — —*

*Tvoja obleka je danes vsa v valovih;
s srebrom posut je tvoj šlar.
Tvoji zlati lasje se bleste,
kot še nikdar — — —*

*Na ustih ti je vzcvela roža;
vsadil jo je sam nebeški Vrtnar. —
Celo tvoje deviško telo
je lepo, kot še nikdar — — —*

*In tvoja duša? —
V njej rajajo angeli — tvoji varuhi.
Vanjo stopila je danes
Brezmadežna — tvoja Gospa.
V njej je vsa sladkost neba:
Kristus — tvoj Vladar.
Tvoja duša je srečna, kot še nikdar.*

O. S.:

Kako se izraža ljubezen?

(Konec.)

V.

Hud sovražnik ljubezni do bližnjega je napuh. Ljubezen se ne napihuje, pravi sv. Pavel. Eden se napihuje, ker je bolj imenitnega rodu, ali bolj imenitnega stanu. Drugi se napihuje, ker je bolj nadarjen ali bolj učen. Najostudnejši izmed vseh vrst napuha pa je verski ali farizejski napuh, namreč, če kdo sebe smatra za svetega in pravičnega, na druge pa gleda s preziranjem in zaničevanjem.

Kako ostuden je napuh! Kako se gnusi Bogu in ljudem! In kako neumen je napuh! Ošabnež ne pomisli, da ima tudi sam vse polno napak. Ne pomisli na besede: Kaj imaš, česar nisi prejel; če pa si prejel, zakaj se hvališ, kakor da nisi prejel?

Ljubezen more obstati samo na trdni podlagi ponižnosti. Ponižnost učini, da nismo hitro užaljeni, če bližnji ne najde vedno najfinejših izrazov in besed.

Hud sovražnik ljubezni do bližnjega je tudi nepotrpežljivost. Ljubezen je potrpežljiva, pravi sv. Pavel. Potrpežljivosti bomo vsaj navadno zastonj iskali v srcu, ki je brez podlage plemenite ponižnosti. Le ponižno srce ne postane hitro nepotrpežljivo.

»Ah, kako klaverno je, kako hitro postanemo nepotrpežljivi, kako pogosto se pregrešimo z napako razdražene nepotrpežljivosti! Kako potrebno je, da gremo v šolo brezmejne potrpežljivosti in potrpežljive ljubezni Jezusove!« (Ecce Jezus I., 463.)

VI.

Bilo je nekoč v starih, dobrih časih. Neki bogat mož je prišel v majhno ribiško vas ob Baltijskem morju, da bi tamkaj v tihoti bival nekaj časa. Zvečer je vprašal v gostilni, če mu more kdo zmenjati bankovec za tisoč mark. Gostilničar pa še nikdar ni videl bankovca za tisoč mark in je rekel: »S tem tukaj ne morete ničesar plačati, tukaj morate vse poravnati z drobižem.«

Ko so pozneje prišli še drugi kmetje v gostilno, jim je gostilničar pokazal bankovec in jih vprašal, če ga morejo zmenjati. Smejali so se in rekli: »Kaj, bankovec za tisoč mark? Takih sploh ni!« In nezaupno so pogledovali tujca. Potem je prišlo še nekaj ribičev v gostilno in tudi ti so rekli, da so samo bankovci za sto mark in še ti so tako redki, da izdajo vsakih sto let enega, če vlada — vzame posojilo.

Ko je tujec odšel v svojo sobo, je slišal, kako je spodaj eden rekel drugim: »Ta sploh nima denarja, slepar je, do plavega ga bomo pretepli!« Tujec pa ni čakal tako dolgo; še pred solnčnim vzhodom je skočil skozi okno in je tekel, kar je mogel, čez puščino, dokler ni slednjič po sedmih urah prišel v majhno mesto, kjer je mogel izmenjati bankovec. Izmenjal je bankovec za same pfenige, vzel je voz in se je peljal nazaj v ribiško vas, kjer je plačal gostilničarju večerjo v samih drobnih pfenigih.

Tudi v vsakdanjem življenju, kar zadeva ljubezen do bližnjega, ne rabimo v prvi vrsti bankovcev za tisoč mark, marveč drobiž malih del ljubezni in dobrote. Drobiž prijaznosti in postrežljivosti. Bankovec za tisoč mark, t. j. priložnost za junška dela ljubezni je redka, in sploh ne verjamemo na ljubezen in dobroto človeka, ki jo hoče dajati od sebe samo v velikih delih, ne pa v vsakdanjih malih dokazih.

Mislite si n. pr., da bi bil kak mož ves dan neprijazen in surov proti ženi, potem pa bi rekel: »Če bi kdaj gorelo pri nas ali če bi ti padla s čolna v vodo, kako rad bi zgorel ali se utopil, da bi te rešil.« Ali če bi sin rekel svoji bolni materi: »Naprej brati ti zdaj nočem, toda če bi zdravnik zahteval, da bi moral dati svojo kri za tebe, kako rad bi to storil!«

In vendar: Če je naše življenje nebesa ali pekel, to zavisi od tisoč malenkosti in ne od velikega požara ljubezni: Kako dekle pride zjutraj v sobo, kako reče dobro jutro, če postavi cvetice na mizo, če zna z brezštevilnimi malimi pozornostmi in obzirnostmi razširjati ugodje, in s kakšnim obrazom sprejema in izvršuje mala naročila.

In če ima mati veselje nad svojim otrokom, to je vendar odvisno od tega, če zna otrok pokazati svojo hvaležnost in nežnost z malimi vsakdanjimi obzirnostmi, ali če ostane vse to v njegovem srcu, kakor bankovec za tisoč mark v denarnici,

VII.

Zelo važen izraz ljubezni do bližnjega je vljudnost. Sveti Janez de la Salle jo imenuje *cvet krščanske ljubezni*. — Kdo, zlasti katero dekle ne ljubi cvetic? Kako ljubka je narava, ko se spomladi vsa odene v duhteče cvetje! S cvetjem krasimo človeška bivališča in hiše božje. Ob slavnostnih prilikah okrasimo z venci in s cvetjem slavnostne prostore in sami sebe. Cvetice gojimo v vrtovih, v oknih in na balkonih, v umetnih parkih in nasadih, celo mrtvim jih zasajamo na grobove. Kako prozaično, pusto in dolgočasno bi bilo na zemlji brez cvetja!

Kar je cvetje v naravi, to je vljudnost v medsebojnem občevanju ljudi. Zlasti ženske imajo fin čut za cvetice, imeti morajo torej tudi fin čut za cvet krščanske ljubezni za vljudnost.

»Vljudnost,« pravi sv. Janez de la Salle, »je izpričevanje odkritosrčnega spoštovanja in pristrčne dobrohotnosti v vsem zunanjem občevanju napram onim, s katerimi občujemo. Razločujemo zgolj zunanjo, in zato nepravdo, in pravo, pristno vljudnost, ki je izraz notranjega krščanskega mišljenja. Ta se po pravici imenuje cvet krščanske ljubezni.«

Vljudnost je neprestana vaja ljubezni do bližnjega. Oblike lepega vedenja so po dolgi skušnji in vaji preizkušeni izrazi nравnih čustev spoštovanja in dobrohotnosti. Tako izrazimo n. pr. s tem, da se odkrijemo, priklonimo glavo, vstanemo, da drugim pustimo prednost, pozornost in spoštovanje; s poljubom spoštovanje in ljubezen; s tem da si podamo roke ob slovesu ali ko se snidemo, izrazimo, da smo si zvezani v ljubezni. Kaj pomenijo krščanski pozdravi, čestitanje in izražanje sožalja, je po sebi jasno.

Vidimo torej, da so za kristjana te zunanje oblike vljudnosti nekaj zelo dragocenega, nikakor prazne konvencionalne oblike, samo treba jim je dati

vsebinsko. Biti morajo izraz notranjega krščanskega mišljenja, potem so te zunanje oblike vljudnosti in finega tona nekaj zelo dragocenega, ker so neprestane vaje ljubezni do bližnjega in kot take ohranjujejo in krepijo to največjo vseh čednosti. Zato bi si moral vsak kristjan, da, že vsak otrok prilastiti oblike vljudnega obnašanja.

Vzgoja k vljudnosti je izredno važen del vzgoje. Pristna vljudnost nima ničesar opraviti s »klečepazenjem«. Prava vljudnost izvira iz čustev spoštovanja in ljubezni. Vzgojitelji se morajo zavedati, da so oblike vljudnosti izraz spoštovanja. Kako napačno je storila ona mati, ki je v polnem železniškem vozu svojemu zdravemu otroku prepovedala, da bi napravil prostor odraslemu, »ker je za otroka vendar plačala!« Otrok ni smel biti vljuden. Mati je s tem z zunanjo obliko vljudnosti zamorila v otrokovem srcu važen nraven moment namreč spoštovanje. »Ni ti treba vstati!« bo otrok nehotе prestavil v »Ni ti treba imeti spoštovanja!« In kako se bo pozneje obnašal proti lastni materi, ki mu daje take nauke?

Pristna vljudnost ni nikaka mrtva, preživela, okamenela oblika, marveč ima svoj večno živ izvir v čustvih, ki človeka ne ponižujejo, marveč le povzdigujejo njegovo človeško veljavo, namreč v čustvih spoštovanja, dobrohotnosti in ljubezni.

VIII.

Ker je naš bližnji vsak človek in moramo torej ljubiti vse ljudi, četudi ne vse v enaki meri, moramo biti tudi vljudni proti vsem ljudem. Vljudnost mora prihajati iz srca. Ravno v tem, kako se obnašamo proti slabejšim, proti odvisnim in položnim, proti tistim, katerih se nam ni treba bati in od katerih nimamo ničesar pričakovati, ravno v tem se kaže, če je naša olika v resnici naša srčna last, ali pa samo zunanja politura. Z drugo besedo, če je naša vljudnost prava in pristna, ali pa neprava in samo zunanja.

Bodimo vedno naravne in človeške, ali še boljše, bodimo vedno krščanske v svojem obnašanju, pa bodisi da občujemo z osebami, ki bivajo v gradovih ali v bornih kočah in najemniških kasarnah, bodisi da se vozijo na avtomobilih, ali da hodijo peš; bodisi da so oblečeni v najboljše angleško sukno in francosko svilo, ali pa v navadno, priprosto oblačilo!

In ne bojmo se, da bomo vsled vljudnosti mogoče prikrajšane v življenju. Ravno nasprotno! Ljudi ne pridobivamo z osornostjo, marveč z ljubeznivostjo. »Ta najboljše zasluži, kdor najboljše služi,« velja tudi tukaj. Seveda, večina ljudi tiči še vedno v bedastem predsodku, da z osornostjo in jezo več dosežemo nego z oliko in dobroto — in pri tem bi si vendar moral vsakdo dati pravi odgovor, kdor le malo pomisli na svoje lastne izkušnje in primerja vzrok in učinek. Treba je, da vedno le samega sebe vpraša: Kako vpliva name, če se kdo zadira nad menoj in moram požirati sirove besede? Me mари to stori voljnega in tanko-slušnega?

Treba je, da se navadimo čutiti z ljudmi in da smo obzirne ž njimi. Več pristrčnosti nam je treba, da ne bomo več tako brezbrizne in ledenomrzle, če trpi naš sočlovek, če pogosto trpijo naši najbližji v družini, v hiši, v krogu naših znancev bridko stisko. Ne, zdramiti se hočemo z gorkim srcem in povsod misliti in gledati, če bi vendarle kje ne izsledile pomoči in prinesle tolažbo in pomoč.

Milijoni ljudi, pa bili kjerkoli, hrepene po prijazni besedi, po besedi sočutja, tolažbe in bodrila. Če je kdo srečen, ne zadržuj svojih srčnih čestitk, če je nesrečen, privošči mu in daj mu besedo sočutja!

Ne misli, da moreš biti dobra kristjana brez ljubezni do bližnjega! Večkrat se spominjaj Pavlovih besed iz 13. poglavja prvega lista Korinčanom: Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, se ne obnaša samopašno, se ne napihuje. Ni častihlepna, ne išče svojega (na škodo drugih), se ne da raz-

dražiti, ne zameri; ne veseli se krivičnosti (ki jo vidi na drugih), veseli se pa z resnico; vse pokrije (napake svojega bližnjega), vse veruje, vse upa, vse prenese.

»Molčite mi z vsem visokim govorjenjem o askezi, popolnosti, svetosti, če so kristjani za sočloveka, za svojo okolico zoperni ali celo neznosni. Če se na njih ne pokaže lepa podoba, kakor jo je ravno prej naslikal sv. Pavel, če so neljubeznivi in (neskromni), če so napihnjeni in nepotrpežljivi in nedobrotljivi. Če so brez srčnega sočutja, če so samoljubni, častihlepni, ljubosumni, razdraženi in razdražujoči. Če so nespravljivi in zamerljivi, če trdo sodijo in se osorno obnašajo.« (R. Wickl S. J., Knjižica o notranjem življenju, stran 278.)

IX.

Tvoja ljubezen do bližnjega bo omagala, če je ne boš podprla s krepkimi krščanskimi nagibi. Krščanska ljubezen zahteva mnogo samozatajevanja. In samo vera je, ki more dati človeku zadosti krepkih nagibov, da je v vseh okoliščinah, ob pomoči dejanske milosti božje, zmožen tega samozatajevanja.

Vera ti pravi, da ne moreš ljubiti Boga, če ne ljubiš svojega bližnjega. Samega sebe bi slepil, kdor bi sodil drugače. Ne, kdor ne ljubi svojega bližnjega, ki ga vendar vidi, ta nikakor ne bo ljubil Boga, ki ga ne vidi. Tako pravi »učenec, ki ga je ljubil Gospod« (sv. Janez Ev.), goreč opominjevalec k ljubezni do bližnjega.

Drugi krepki nagib je, da je to zapoved Gospodova. Ne mogoče samo svet ali želja, marveč zapoved! »Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj!« — In »Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če se ljubite med seboj.« Znamenje, pečat pravih, pristnih učencev Kristusovih je: ljubezen do bližnjega. Sestra! Potrdilo o pristnosti tvoje ljubezni do Kristusa, do Boga je: tvoja ljubezen do bližnjega!

In tretji, najkrepkejši in najljubeznivejši nagib ljubezni do bližnjega je: »Kar ste storili najmanjšemu mojih bratov, to ste meni storili!« »To ste meni storili,« te besede nam morajo preiti v naše najgloblje prepričanje, ali kakor pravimo v podobi, v meso in kri. In vsi načini in zunanji izrazi naše ljubezni do bližnjega naj črpajo svojo moč in veljavo iz globine besed: To ste meni storili!«

* * *

Naša življenska naloga je, da se vedno bolj izpopolnimo v krščanski ljubezni. Kdor je postal popolen v ljubezni, na njem se izpolnijo besede, ki jih Cerkev uporablja na Marijo: »Občevanje ž njo nima nič grenkega in zopernega, marveč radost in veselje.« (Modr. 8, 16.)

O, da bi se to moglo reči o meni in o tebi, sestra, o vsaki izmed nas, o vsakem izmed nas!...

Mira:

Misel.

*Prostrano carstvo misel je objela,
lepoto žarnih rož moj duh poljublja,
v ljubezni ognju svetem se izgublja:
»Mogočna, Večni, so vsa tvoja dela!«*



Pridobivajte
novih naročnic!



„Je pa davi slan'ca pala . . .“

(Narodna pesem.)

(Konec.)

15.

Novi hlapec se je hitro vživel v delo. Staro znanje iz domače vasi mu je prav prišlo. Sreča pa je bila, da se je z gospodarjem dobro razumel. Vsak večer je ure in ure presedel pri njem, mu poročal o dogotavljenem delu in delal z njim načrte za prihodnji dan.

V mirni enakomernosti so se vrstili dnevi potem, ko je bila žetev končana. Iz njih so nastali tedni in meseci. Vse je bilo tako lepo in mirno, kakor da kaka sprememba sploh ni mogoča. Lovrenc je začel sovražni svet tam zunaj pozabljati.

Včasih je premišljeval, ali je sploh res, kar je že prestal, ali je morebiti sedanjost le sanja.

Kakor v pravljici se mu je zdelo, ko je zvečer po končanem delu sedel na klopi pred hišo s tamburico, Lena pa s pletenjem v roki poleg njega. O, da bi vedno tako ostalo!

Gospodar je bil zadovoljen z njim; takega hlapca še ni imel: vedno doma, nikoli v gostilni, priden in za vsako delo. In povsod je imel oči in vse je znal! Ni smel videti odtrgane deske ali late, ne špranje pri oknu ali luknje v podu. Nikoli niso imele krave tako popravljenih jasl in prašiči tako celih korit!

Gospodarju je naredil nizko in pripravno pručico za bolno nogo; gospodinji priročen stol za v kot k peči; Leni je izrezljal lep sklednik za kuhinjo in v shrambi police za mleko. Okoli lipe pred hišo je bila kmalu okrogla klop in miza s tremi stoli. Konjska oprema, vozovi in orodje, vse je bilo popravljeno in v najlepšem redu.

Gospodar je prikimal. Dobro se je obnesel novi hlapec! Kaj zato, če je vedno molčeč in tih in če nihče ne ve o njegovi preteklosti!

Hm, Lena! . . . To je gospodarju manj ugajalo, da hči tako pogosto poseda s hlapcem na klopi pred hišo in posluša njegovo dudlanje na tamburico.

No, pa saj je drugače pametna in vé, da bo njena domačija. Zato se ne bo zavrгла na hlapca, privandranega. Pa, paziti je vseeno treba! Dobro, da se noga že počasi celi in vsaj malo že lahko stopi nanjo.

Tako je sam sebe skušal pomiriti; tudi mati, gospodinja, je brez skrbi legala spat in še v postelji poslušala Lovrenčevo godbo. Vendar je morala Lena, ko je prinesla materi na posteljo lipovega čaja, vsak večer takoj v svojo sobico. Pozornost je vedno dobra. — — —

Kakor slučajno je nekega večera spregovoril Lovrenc: »Tako bi moralo vedno ostati!«

»Kako misliš, Lovrenc? Vedno takole na klopi?« je nagajivo vprašala Lena.

»Ne, ne — mislim le tako tiho in mirno. In — in — da ne bi moral zopet po svetu . . .«

»Ali misliš proč?« se je prestrašila Lena.

»Ne mislim ne, a bojim se, da bo kmalu do tega prišlo. Človek, kakor jaz, nima sreče na svetu! Nikjer sreče, nikjer doma!«

V mraku ni videl, kako je prebledela, ko je vprašala: »Ali se ne počutiš pri nas kakor doma, Lovrenc?«

»O, Lena! — — Še nikoli v življenju nisem bil tako srečen kot sem zdaj . . .«

Leni je padel klobčič na tla; segla je po njem, istočasno pa se je pripognil tudi Lovrenc za njim. Obeh roke so se doteknile...

»Spat, vidva tam zunaj!« se je oglasil oče iz hiše.

»Da, oče, takoj!« je odgovorila Lena. »Lahko noč, Lovrenc!«

»Lahko noč, Lena!« — — —

Obsedel je še par minut, kakor da mora prisluškovati odmevu njenih besed. Tresoč vzdih se mu je dvignil iz prsi.

V vrhu lipe sta se kakor v sanjah oglasila dva ptička. Morebiti sanjata o poti na jug?

Dvoje zelenkasto blestečih majhnih oči se je pojavilo v tmuni. Bliskovito je šinilo nekaj črnega po deblu — in v naslednjem trenutku je odjeknil v večerno tišino smrtni krik drobnega ptička. Nekaj drobnih peresc se je razpršilo. Prestrašeno in tožno je kriknila ptičica ter odletela na streho, sama, osamljena...

Jezen je vrgel Lovrenc kamen za mačko. Temno je pogledal; zobje so mu zaškripali.

Nedolžno veselje, trohica sreče — uničena...

16.

Preko strnišnega polja je rezal plug globoke brazde. Črna in vlažna je ležala obrnjena prst v zadnjih toplih žarkih jesenskega solnca.

Vrane in kavke so korakale po razorani njivi in pobirale žužke, ki so se že zarili v zemljo k počitku.

Hlapec, ki je korakal za plugom, je pel jesensko otožno poslovilno pesem, tiho, zadržano, polglasno:

Kadar lastavke gredo,
kadar rože odcveto,
ko utihne slavčev spev,
pesmi slednje tih odmev,
se srce zgrozi,
v boli zaihti:
Kje si Ti, o kje?
Je grenko slovo,
reže v srce!

(Savinšek.)

Zgoraj na nebu je letela zadnja truma lastovic. Dolgo so se pripravljale in posvetovale na Škafarjevem slemenu. Letele so preko Škafarjeve njive in gotove so poznale hlapca Lovrenca.

Lena je prinesla malico in sta sedla v mejo.

»Očetova noga je vsak dan boljša. Kar dobro že hodi po hiši. Kmalu bo že lahko prijel za delo,« je poročala Lena.

»In potem jaz lahko grem,« je odvrnil Lovrenc pikro.

»Lovrenc! Saj smo vendar vedno imeli hlapca! Oče ne zmore vsega. In ti si vse sam opravil.« In hvaležno ga je prijala za izdelano roko.

Nič ni odgovoril, le molče je motril razorano njivo.

Že je vstal in rekel Leni: »Rjavca lahko ženeš domov; drevo lahko ostane do jutri tu, saj ne bo dežja. Jaz bom pa posejal še tele kraje; do večera bom baš gotov.«

In je prikimala: »To si priden!«

On pa je že natresal iz vreče v sevnico zrnje in sam zase spregovoril: »Bom ti dočakal žetev?«

A ga je slišala. »Ne govori vendar tako, Lovrenc! Kaj nisi več rad pri nas?« ga je vprašala.

In jo je pogledal z vprašujočimi očmi in dejal: »Ali bi ti bilo žal, Lena, če bi moral proč?«

Njene oči pa so že plavale v solzah. »Da, zelo žal,« je tiho odgovorila.

»Lena! Lena!« je kriknil in jo prijel za roke.

»Tiho, Lovrenc! Ljudje gredo in bi naju videli!«

In je prikimal ter odkorakal v enakomernih stopinjah po razoru, sipajoč z desnico zlato zrnje po razprostrti zemlji. Lena je dolgo gledala za njim, nato pa se je okrenila, prišla rjavca za brzde in odšla domov.

Lovrenc je bil sam na njivi. Lastovice so že davno odletele, a vendar je v zraku brnela še vedno njih poslovilna pesem:

Čri, čri, čri, vidijo oči
kak v polju klas in mak žari.
Čri, čri, čri, kosa šušti;
čri, čri, čri, le Tebe več ni. (Savinšek.)

S trudnimi koraki se je Lovrenc vračal domov. Toda v srcu mu je pelo kakor srebrni zvonček.

Ena, samo ena luč mu gori, a ta sveti močno. Ali bo iz te nastal ogenj na domačem ognjišču? Ali ne bo udarila že prej po njej nevidna roka?

Roža hoče vzvesti v jeseni. Ali je ne bo slana umorila?

Cmerikav je krevsal stari Škafar po hiši.

»Hudirja, to pa ne! Naša Lena in hlapec? Kdo je, Bog ve in odkod? Ne, temu mora biti konec! Tega ne gleda več! Še danes ga odslovi, ali jutri, ob prvi priliki. — — —

Ta prilika se je takoj drugo jutro ponudila.

17.

Kakor poparjen je stal Lovrenc pred gospodarjem. Niti besede ni znil; roke so mu visele ob telesu in topo je gledal, kakor da se to prav nič njega ne tiče. »Pa ne zameri, Lovrenc! Saj vidiš, zdaj že sam zmorem marsikatero delo. In za tebe je bolje, da greš zopet k mizarjem, za kar si izučen. Dobro izpričevalo ti bom tudi dal in plačo za en mesec naprej. Čez 14 dni torej!«

Lovrenc je prikimal. Potem pa se je na glas zasmel in planil iz hiše v hlev. Začuden je gledal Škafar za njim in je odkimaval z glavo. — Hvala, Bogu, to je že opravljeno! Še puncu je treba uravnati glavo. No, pa bo že šlo!

Tiho je bilo tisti dan pri Škafarjevih. Nihče ni govoril; pri jedi le toliko, da so odgovarjali pri molitvi. Sploh pa so se ves dan izogibali drug drugemu. Pri večerji je Lovrenc prav kmalu odložil žlico in z izgovorom, da ima še opravka v šupi, odšel.

Mati in hči sta pospravili po večerji, oče je zapalil svoj neizogibni vivček. V to tišino je zdaj pa zdaj zatulila zgodnja jesenska burja...

»Burja tuli, mati. Sultanu bom vrgla cunjo in nekaj slame v hišico. Noči bodo že mrzle,« je negotovo izpregovorila Lena in odšla. — Sultan je mahljal z repom v zahvalo, a Lena je sunkoma odprla vrata pri šupi.

Odsev hlevske svetiljke ji je zaščemel v oči, da je komaj zagledala Lovrenca, ki je v poltemi sedel v kotu.

»Lovrenc!«

Ni se odzval, ni dvignil glave. Kaj sploh hoče, pri miru naj ga pusti!

»Lovrenc, meni je tako hudo!«

»Hudo? Zakaj? Za takim ne žaluj! Najeli ste me, delal sem, ker je pa delo končano, lahko grem. Saj tudi psa spodiš, ko ti je nadležen.«

Lena je prebledela: »Ne, Lovrenc, ne tako. Oče je le...«

»Pusti, Lena! Tako je pač. Tat, vagabund, lump ne spada v vašo hišo. Hudič naj ga vzame! Kaj-ne, vi pošteni in dobri ljudje?«

Lena je slonela ob steni tiha in bleda.

»Zdaj veš, kdo sem?« je pristavil.

Iskala je za besedo, ni je našla, jok jo je posilil.

»Ti nisi hudoben, Lovrenc,« je rekla s težavo.

»Ne hudoben?« se je zasmel. »Kaj veš ti o tem?«

»Ne govori tako, Lovrenc!« je zaprosila.

A ni poslušal in ni govoril, ampak je molčal in srepo gledal v luč. Pa so se mu zasolžile oči in so se udrle solze nevzdržno. Naslonil se je na kolo in jim je pustil prosti tek.

»Lena, Lena! Moj Bog, bedno življenje se zopet pričenja. Vsega je konec. Hotel sem postati drug človek, če bi bila ti, Lena ... Pa pustiva to. O, le stran se obrni, Lena, pred izvržkom človeštva. Poslušaj povest bednega življenja in me zaničuj, prekolni!«

In planila je v odtrganih odstavkih iz njega povest njegovega življenja ... Otrpla je stala Lena: začudenje, pomilovanje, usmiljenje in ljubezen se je bojevalo v njej.

»O, revež, o, ubožec,« je zdihovala. »O, Lovrenc, kaj so ljudje napravili iz tebe? Koliko so grešili na tebi?«

»O, Lena, kako si dobra, da se ti smili še tak človek?« je izpregovoril.

»Oh, Lovrenc, rada te imam kljub vsemu.«

»Hvala ti, Lena, za to besedo! Zdaj lahko grem, kajti ta beseda je izbrisala leta trpljenja in bede iz mojega življenja.« Vstal je in se je oklenil: »Ah, Lena, kakor kamen je ležalo na meni. In vendar, ni bila sama hudobija v meni. Ko sem prišel k vam, je hudobija bežala od mene in ti, Lena, si bila moj dobri angel. Ah, da moram reči: bila!«

Žalostno ga je pogledala. Saj ni pota, na kateri bi mogla drug do drugega. Pa je rekla: »Če bi bila sama, bi šla s teboj na konec sveta. Tako pa ...«

»Moral bi bil vedeti!« jo je prekinil.

»Ne, Lovrenc, ne zaradi tvoje preteklosti. Toda: oče in mati. Ali smem tako od njih?«

»Pusti izgovore! Vse vem zdaj! Goljufive so bile tvoje besede in laž tvoja ljubezen. Pusti me, da se pogubim!«

Odprl je vrata in planil v noč. — — —

Lena je obsedela v temi; čez dolgo se je dvignila in odšla v hišo.

Po strehi se je že belila slana. O, seveda! Slana je umorila pozno jesensko rožo, da so se razleteli lističi na vse strani ...

18.

Pozdravljena! Besede druge pač
v slovo ne znam, ne vem.

Še en pogled, še roko v dlan —
potem pa grem ves tih in nem.

Na svidenje! mi kličeš še, z roko
pošiljaš mi pozdrav ihteč.

A jaz molčim in vendar vem:
ah, nikdar več, ah, nikdar več!

Ovčica med bodičevjem kosmič,
ko bele svile košček popusti —
Pozdravljena! Jaz grem. — A za spomin
zapuščam kapijo srčne ti krvi.

(Heinrich Heimanns — S. Savinšek.)

Strašna je bila nastopna noč za Leno in grozne besede ji je govorila tema. — Da? Ne? Ali? Ali? — Tisočkrat je odgovarjala sebi na tisoč načinov. — Tretjič je že petelin oznanjal jutro, ko jo je prevzel spanec.

Medla jutranja svetloba je šele obkrožala hišo, ko je mati v kuhinji že klicala: »Lena, Lena, krave in prašiči že čakajo.«

Planila je s postelje, ubita, trudna in vsa razbolela se je opotekla proti vratom: »Že grem, mati!«

Odrpala je vrata, pa se spotaknila ob nečem. Sklonila se je in pobrala — majhno izrezljano skrinjico z njenim imenom, znotraj vso prevlečeno s sinjemodrim baržunom.

Njegov zadnji pozdrav. — — —

Planila je k oknu, morebiti ga še vidi. Toda gosta megla ga je že davno požrla. Zgrudila se je pred križem v kotu:

»Ti ga čuvaj, jaz ga ne morem!« — — —

19.

Zima, huda, trda, dolga zima. — Po tej in oni cesti je stopal slabo oblečen, pozneje raztrgan — Lovrenc Knez. Zopet izstradan, bled, črnogled, zagrenjen.

Saj se ne izplača dober biti!

Tako je prešla zima in poletje in nova zima. Čas je hodil svojo enakomerno pot; letni časi so se vrstili drug za drugim v redu, ki jim ga je Bog določil ob začetku stvarstva. Kolikokrat so že prešli svojo pot, odkar je bil Lovrenc na potu, tega sam ni vedel. In bilo mu je tudi vseeno. Izločen, zavržen, izgnan, je hodil pot, ki so se je drugi izogibali: pot prosjačenja, pot beračenja, pot nasilnosti, pot tatvine, pot ropa ... Poštenega dela se ni več oprijel. Čemu tudi? Vesel je bil, če je presedel dolge tedne in mesece v kazni; vsaj pod streho in na suhem je bil.

Sploh pa je hodil orožnikom in policiji rad s poti. Le enkrat se je nekaj čudnega zgodilo. Kolikokrat je razmišljal, kako je moglo to biti, a ni si znal razrešiti te uganke. V neki vasi je prosjačil. Ker je to prepovedano, ga je orožnik vprašal po papirjih, da bi ga odvedel v zapor. Toda ni ga odpeljal. Ko je pregledal papirje, mu je ostro pogledal v obraz, vrnil papirje ter mu naročil, naj se po najkrajši poti izgubi. Poklical ga je celo nazaj in mu stisnil dva kovača v roko ... Seveda Lovrenc ni vedel, da je imela njegova mati brata, Toneta, in on strica, ki je bil orožnik ...

Seveda, dva kovača sta šla hitro h koncu. In bede je bilo za čudo mnogo. Kolikokrat je že stal pod drevesom, da bi na najbližji veji napravil konec bednemu življenju, saj mnogo truda bi ne bilo treba za to ... A vselej ga je v zadnjem trenutku neka notranja sila od tega odvrnila. Morebiti Lenina molitev, ki ni imela mirnega trenutka do konca življenja in je v vztrajni molitvi rotila nebo za njegovo dušo?



Najprej z zverjo divja zver;
potlej v bedi tat, razbojnik.
Končno, vsem v porog, zločincev
najbolj zlobnih prvobojnik.

(Weber-Savinšek.)

Beda je trda gospodinja. — Vnovič je zagnala samotnega potnika na pot hudodelstva. Zaradi vloma, tatvine, telesne poškodbe, cestnega ropa so mu prisodili deset let.

Deset let! Deset večnosti!

Svet se v tem času ni spremenil — in Lovrenc tudi ne. Najbolj je v ječi pogrešal svojega edinega prijatelja — žganja. Ko se je po dolgih desetih letih zopet pojavil pod svobodnim solncem, se ga je oklenil z vso ljubeznijo.

Kaj zato, če je s tem pospešil svoj konec?

V gasilnem domu vaškem zdaj leži
neznaneга prosjaka zmrzlo truplo...

Kdo dvigne róko, kamen zavihti.
Kdo za sodnika se proglašá?
On bil je, kar si ti; in je, kar boš še ti.
Mi vsi smo zli, zlohотna nрав je naša!
Nesite tiho ga, spustite ga v zemljo
narahlo; duši milosti prosite?
Vsaj eno usmiljeno solzo
za romarja na temnih potih potočite!

(Weber-Savinšek.)

Eden prvih, pomlad oznanjajočih dni. — Lovrenc je zopet na svojem večnem potovanju. Kaj res ne bo konca?

Kako dolga in težka je pot! Kam prav za prav gre? O, saj je brez cilja!

V daljavi se kažejo vaše strehe. Toda tako slab je, tako onemogel. In sence se hitro in vidno daljšajo; bliža se večer in za njim mrzla noč. Zmrznil bo, če ne pride pred večerom do vasi. A kaj je to: moči mu vidno pešajo. O, malo še, samo malo še!

Opotekel se je z zadnjimi močmi dalje, trudnih drsajočih korakov se pomika dalje. Vse je danes tako težko: glava kakor iz svinca, noge kakor dva stota.

Le malo še!

Ob potu je prva vaška kočá. V zvoniku je zazvonilo, ko se je truden popotnik privlekel do konca hiše.

Truden sem, počivat grem,
očke kar takoj zaprem.
Oče, Tvoje naj oko
bdi nad mojo posteljo.

Če sem danes česa kriv,
Bog mi bodi milostljiv!
Milost božja Rešnja Kri
zbriše naj vse grehe mi!

(L. Hensel-Savinšek.)

Droben otroški glasek je molil to ljubko večerno molitev. Onemogli berač pod kapom je požiral te besede. O tako znane se mu zde! Iz prve mladosti... Dolgo je že tega... Mati jih ga je učila... O, mati!

Vse se je zavrtelo okoli njega in padlo v gosto meglo; glava mu je omahnila na cesto.

Dolgo je moral tako ležati, ko je odprl oči. S slabotnim pogledom je ugotovil: noč je; ob cesti in ob hiši leži; ganiti se ne more, niti klicati, ne govoriti. — — —

Misli so se mu vnóvič zbegale. — Strah onemoglosti in samote ga je mučil, stiskal za grlo.

S težavo je premaknil roke, da jih sklene, kakor k molitvi. A ničesar se ne spomni, kar naj bi molil. Truden, tako neskončno truden je...

O, seveda! Molitev njegovih detinskih let, ta bo prava:

Truden sem, počivat grem,
očke kar takoj zaprem.
Oče, Tvoje naj oko
bdi nad mojo posteljo.

Ah, kako trdo in zapuščeno smrtno posteljo ima... Zapuščeno, kakor je bil zapuščen sam vse življenje! — — —

Ali — mar kaj boljšega zasluži?

O, kako je sovražil ljudi! Koliko hudega je storil v življenju! — Hitro še drugi del one nekdanje otroške molitvice!

Če sem danes česa kriv,
Bog mi bodi milostljiv!
Milost božja, Rešnja Kri
zbríše naj vse grehe mi!

Dve debeli solzi sta spolzeli po, z mrtvaškim potom oblitem licu. — Ali ga Bog sliši v njegovi smrtni stiski? In dobri Jezus, ki je iskal zapuščenih in izgubljenih? — — —

»Mati,« je zašepetal umirajoči...

»Magdaleni je odpustil... Razbojniku je obljubil in dal sveti raj... Tudi tvoje grehe... o, njegovo usmiljenje je večno...« je šepetal znan glas.

»Mati, mati — — — to — si — ti!« je mrmral.

Mehka roka mu je šla preko čela in ljub glas mu je zašepetal na uho — dolgo ga ni slišal —: »Pojdi, Lovrenc, z nami! Gremo k Bogu!«

»Lena, ti?« so izpregovorile posinele ustne.

»Milost — božja — Rešnja — Kri — — —«

To so bile zadnje besede, ki jih je Lovrenc izpregovoril na tem svetu...

Stresljaj — boleč vzdih — potem se je spotegnilo telo — in mirno obstalo...

Tudi v tej zgodnjepomladni noči je pala slanica in pokrila zmrzlo truplo Lovrenca Kneza.

— — — — —
Drugo jutro so zazvonili vsi zvonovi; umrl je bogati vaški župan. — Prav tedaj so nesli Lovrenca v mrtvašnico. O, usmiljeni zvonovi! Iz vaših drhtečih glasov slišim, da zvonite tudi ubogemu beraču, ki je umrl v obcestnem jarku.

Miriam:

Odlomek.

Z lahnim korakom sem stopala po cesti žioljenja. Solnce je sijalo in jaz sem bila polna koprnjenja. Raztegnila sem roke, hrepeneče odprla srce in pesem žioljenja je lila v me... Rosna mladost! — Igra in smeh!

Mimo mene so šli trudni in betežni: truden je bil njih korak, trd njih obraz in mrk njih izraz — umela jih nisem tisti čas... V sanjah sem rajala! —

Ali skoraj sem se zdrznila. Kedaj je zašlo solnce in kedaj je nastal mrak in kedaj je zastal moj lahni korak?! — Slovo od prve mladosti! —

Raztegnila sem roke, začudeno odprla srce — in — pesem spoznanja je lila v me. — Resnobne so naloge našega potovanja po zemlji! —

Mimo mene je šlo žioljenje in umela sem ga tisti čas in razumela sem trudnih izraz...

Ni malenkost biti — človek! — — —

Mira:

Minljivost.

Hladni blesk tišine,

mrzli dih globine

nemo kliče, tožno poje:

»Bežni časa so valovi

v strugi med stvarí bregovi...«

Ah, li čuješ, srce moje:

»Vse — kot dim — premine!«

Zadnje krizanteme.

Tudi na Goriškem cveto krizanteme. Zadnje jesensko solnce jih greje dalj časa kot pri nas. Letos je pa slana zapadla prezgodaj. Že v mesecu septembru je zavela morilna burja, močnejša in smrtonosnejša od vipavske ter je pomorila krizanteme v prvem cvetju...

Na Materin praznik 8. septembra so prihajale sestre v Gorico. Sto in osem zastopnic iz vseh krajev dežele je prišlo, da poslušajo mrtvaško pesem o krizantemah, ki so rastle in cvetele že pet jeseni. Dva in štiri deset vrtičev so nasadile na solčnih goriških tleh. Polno življenja in cvetov so bile njih vrtné grede. Večer za večerom so se sklanjale mladenke v knjigo »Kadar rože cveto« in srkale hrano za težke dni in temne noči.

V letu 1922. so začeli rasti dekliški krožki na Goriškem. Med prvimi so vzcveteli v Idriji, Vrhpolju, Mirnu, Dornbergu in Gorici. Mesec za mesecem so se ustanavljali novi. Prav pred letošnjo jesenjo je bilo obdelanih 45. V njih so se vzdigale domače vrtnarice, ki naj bi z delom začele takrat, ko bodo izgnane učiteljice. Ti dnevi so prišli. Pred dobrim mesecem so se poslovile od svojih malih ljubljencev naše narodne vzgojiteljice in odšle: ene v Piemont, druge na švicarsko mejo, tretje v Umbrijo. V šolo so stopile tujke in s fanatičnim ognjem žgale v mlada srca nedolžne slovenske dece. Plevel raste bohotno in mori cvet za cvetom. Za te temne dni so se pripravljale vrtnarice v dekliških krožkih. Res je, da so telovadile — kdo ne pozna krasnih telovadnih nastopov v Mirnu, Dornbergu, Idriji, na Slapu, akademij v Gorici! Res je, da so pele: saj je tako lepa dekliška pesem, posebno lepa na vipavskih in brijskih holmih. Res je tudi, da so igrale: saj je na odru šlo skoz nje življenje, ki je ječalo med Krnom in Nanosom. A vse to je bil plašč, pod katerim je rasla duša, močna v ljubavi in trpljenju.

Sredi Krasa v Tomaju so v skritosti rastle, pod Nanosom v Vipavi so se krepile, zraven Čavna in Trstelja so se bodrile, prav pod Krn in Rombon so se vzpenjale. Na nje je s ponosom zrla sveta Mati v Logu, ko so se ji poklonile v jeseni leta 1923., pozdrav jim je pošiljala svetogorska Čuvarica, ki mora sedaj gledati ljudi, s katerimi ni govorila, ko je naročala Gargarski Urški Ferligojki, naj ji sezida svetišče rod, v katerem se je ukoreninila. Ta dobra nebeška Mati! Dvoje dolgih vrst romaric je sprejela in dvoje dolgih vrst bojevnic je blagoslovila. V duhovnih vajah so vsako leto črpale Solnce božje, v skritih dekliških večerih so plemenitile in bogatile svoje duše.

Preokorna je roka in preslab je papir, da bi mogel opisati trud in znoj, s katerim so v polni radosti gradile slovenskemu domu čast vse goriške mladenke. Svoje delo so venčale s prosvetnimi tekmami. Da bi jih videli v Poljubinu, slišali v Gorici, opazovali v Podgori!

Da je prerano zapala slana. Divji, črni bes je sestavil in podpisal temu živahnemu gibanju smrtno obsodbo. Vsi dekliški krožki na Goriškem so razpušчени. V septembrskem prazniku so zadnjič prišle v Gorico, da zasade na grob krizantemo. Solze so je orosile in zalile. Tužna pesem »Vigred se povrne« jo je pozdravila. Ko so odhajale, jim je bilo težko. Vzeli so jim najlepše, razruvali so jim grede, uničili vrtove — le cvetovi so ostali, varno skriti za domačim ognjiščem, ki jim bo dajalo gorkote v ledenih dneh.

Sestre, spoštujmo in ljubimo to krizantemo! Naša je, polna zvestobe in spominov na pomlad, ki mora priti tudi na Goriško!

Najdražji sestrici Mariji v spomin!

Ena se Tebi je želja izpolnila
v zemlji domači da truplo leži!

Utrnila se je zvezda, osulo se je cvetje in duša moje najdražje sestrice je splavala v nebeške višave. Neizprosna bela žena ni prizanesla njenemu mlademu življenju, marveč jo je v cvetočih njenih letih peljala iz doline trpljenja na kraj veselja. Solze mi zalivajo oči in srce joka od žalosti. Da, sestra, mrtva si temu svetu, mrtva si meni, ki sem te ljubila neizmerno.

Že v zgodnji mladosti je bila tvoja želja: »V samostan bi šla rada, kjer bi postala usmiljena sestra. Kaj je lepšega, kakor iz ljubezni do bližnjega zapustiti vse, ter mu v njegovem trpljenju lajšati težke ure!« — To misel pa nista mogla potrditi ne oče ne mati.

Poklic življenja pa je zahteval vseeno, da sva se morali ločiti. A misel in želja, ki jo je zasnovalo srce že v mladosti, ti je ostala pred očmi vedno. Delati in boriti se za nebeškega Zenina, je bil edini tvoj cilj, dokler ga nisi po letih trpljenja in bojov tudi dosegla. Skrbno hranim pismo, v katerem si mi vsa vesela sporočila sledeče: »Končan je boj! Premagane so ovire in zapreke, ki so se mi stavljale na pot, da bi me odvrnile od tako vzvišenega cilja... Svet nima sreče za me, zato ga zapuščam. Vsak dan mi bolj jasno kaže minljivost in ničevnost svojo, zato tem rajši sledim poklicu, katerega sem si izvolila že v mladosti... Poslavljam se tudi od tebe, sestra, ker hitim k Njemu, katerega ljubim...«

Mrzlo jesensko jutro je bilo, ko me je spremljala sestra do železniške postaje, ki je pet četrt ure oddaljena od trga Sodražice. Bila sem namreč prišla, da sem se tudi jaz udeležila poslovnega večera v domači hiši. Ravno je bila ura štiri, ko sva hiteli mimo farne cerkev. Ker je bila nedelja, je bila cerkev že odklenjena. Stopili sva notri in pokleknili k obhajilni mizi pred Najsvetejšim. V skromni molitvi sva se še enkrat priporočili v varstvo nebeški Materi. Tisti hip pa so se oglasili zvonovi in veselo zapeli svojo rano pesem; pozdrav nedeljskemu jutru. Odšli sva iz cerkve in sestra je izpregovorila s tresočim glasom: »Ravnaj se po mojih naukih. In če je božja volja, ko bom preoblečena v usmiljeno sestro, pridi tudi ti k preobleki...«

Pet mesecev po tistem sem bila že poklicana k preobleki. V domači hiši me je čakala. Obblečena v belo obleko, z vencem na glavi, svetinjo na prsih in lilijo v roki je ležala med cvetjem. Z neutolažljivim jokom sem se zgrudila na njo.

Božja volja je namreč bila, da jo je v samostanu napadla bolezen, iz katere ni več vstala. Štiri dolge mesece je ležala v nepopisljivih bolečinah. A vkljub trpljenju je ostala vedno vesela in zadovoljna. Edina njena želja je bila le ta, da bi prišla domov, ker bi najrajši umrla doma ali bila zakopana na domačem pokopališču. In zadnja njena želja se ji je izpolnila.

Ko jo je rešilni avto odpeljal iz ljubljanske bolnice, je med potjo proti domu vstopila v rešilni voz bela žena in dahnila vanjo smrtni poljub. V naročju zlate mamice je izdihnila. — In zapeli so ji domači zvonovi — — —

Vera Lestan:

Mariji.

Coetka lepa na poljani
v solncu se razvija,
jaz jo vtrgam in ponese
Tebi, o Marija.

Ptička poje v senčnem gaju, —
komu li prepeva?
»Slava Tebi, o Marija!« —
v duši zvok odmeva.

Ko zvonovi zadonijo
svoj večerni »Ave —«,
zdihnem z njimi: »Božja Mati,
prejmi src pozdrave!«

Iz življenja v življenje.

Povest.

(Konec.)

Čudna novica je segla tudi do hlapcev in dekel. Ni jim šla v glavo. Stari Janez je bil ves solzan, ko mu je Jerica na vprašanje, kaj je resnice na tem, odgovorila, da je res. Prosil jo je Janez, stari Janez, ki jo je otroka pestoval in je z njo trpel in delal; prosili so hlapci, jokale dekletke, ki so jo kot mater ljubile, mlado gospodarico Žerjavine, naj ostane. A nič ni pomagalo. In ko se je stari Janez rotil, da pobije vražjega Dovžana, ki je vsemu temu kriv, mu je resno odvrnila Jerica:

»Ne sodi, Janez! Bog je pravičen sodnik in bo najbolje sodil. Zame je ukrenil prav! Prosimo, da tudi zanj naredi, da najde usmiljenje v Njegovih očeh!«

Stari Janez se je okrenil, skrivaj obrisal solzo, ki se mu je ukradla na zgubano in ostarelo lice, pa je odšel nem in tih in ni nikdar več skušal odgovarjati Jerici.

Dogovorjenega dne so šli v Kranjsko goro: Jerica, župnik in Jaka. Pred notarjem so zapisali, da podari Jerica Jakovemu Gregcu posestvo kakor leži in stoji z vsem, kar je na njem premičnega in nepremičnega s hišo in poslopji vred; da sta mu do polnoletnosti varuha Jaka in vsakokratni jeseniški župnik; dokler Gregec ni polnoleten, uživa Jaka vse dohodke posestva in ga oskrbuje. Še so pristavili, da v slučaju Gregčeve smrti pred polnoletnostjo pripade posestvo njegovemu bratu, če bo rojen. Če tega ne bi bilo, pa Jaki, ki mora skrbeti, da ostane nedotaknjeno v rokah Klinarjevega rodu.

Tako je mlada Žerjavica dodobra poskrbela za svoje kraljestvo, preden je šla na pot, ki jo je po hudih bojih in trpljenju pripeljala v pristan miru in božje ljubezni, ki nikdar ne vara. —

Četudi se je bilo Jeričino srce umirilo od viharjev in je bil trden njen sklep, vendar ji je bilo težko slovo od Žerjavine. Vso zemljo, ki se je Žerjavina imenovala, je obšla, od dreves v gozdu se je poslavljalala, stopila na Golico, da se raz nje razgleda po Žerjavini, da jo vidi še enkrat in si jo za vedno utisne v srce in spomin, zadnjikrat za vse življenje. Od živali do živali v hlevu je šla, zadnjič v svislji pogledala; v hiši, kjer je že stanoval Jaka z ženo in Gregcem, je obšla vse sobe in vzela s seboj v duši spomine vseh dni, veselih in žalostnih ur, ki so se urezale v stene. Vsakemu poslu je za slovo dala hranilno knjižico s primerno vlogo in se kot mati od otrok poslovila od njih. In od Metke in najbolj od Gregca. Vsi so jokali ob slovesu. Le ona sama je bila hrabra med njimi ter jih tolažila, da gre v boljše življenje. Vsem pa je naročala, naj varujejo Žerjavino kakor biser!

Malo potno košaro so naložili na voziček, ki naj jo zapelje mali hlapec na postajo. Jaka je stal za pot pripravljen na pragu, ko je Jerica prišla za njim. Poprosila ga je, naj jo še trenutek počaka. Obrnila se je in stekla po bregu za hišo na vrh. In kakor ono usodno jutro, ko je pogorelo in kakor v trpečih sanjah hrepenenja iz samote, kot v sladkem hrepenenju ljubezni se je naslonila ob drog, ki je na njem blestela steklena krogla kot ogromna solza v solncu in se zadnjič razgledala po Žerjavini in jeseniški dolini in po sneženih vrhovih, ki so čez Možakljo gledali iz daljave. Gledala je vso to krasoto, zemljo, ki je Bogu padla iz roke, biser iz krone Njegove, in obležala mirna in tiha, sprelepa, da s svojo krasoto poje hvalo in slavo Njemu, ki jo je ustvaril. Misli so ji romale nazaj in preletele v brzem letu ves čas njene mladosti in rasti in trpljenja in hrepenenja in ljubezni, preživele v trenutku v solnčni luči solnčne in mračne dni veselja in bolečine. In v tej samoti, v tem zadnjem trenutku slovesa

so jo oblile solze, tihe in mirne, ki jih je pred drugimi skrila in jih sme gledati samo Žerjavina, njena lepa Žerjavina in pa Bog, ki edini jih prav razume. Skozi solze so se mavrično bleščali vrhovi gora in gozdi in dolina, globeli in čeri, polja in travniki in senožeti. Sklenila je Jerica roki in skozi solze prosila blagoslova na to zemljo: blagoslova na njive, da bi stoteren sad rodile, na travnike in senožeti, da bi trave poganjale neštevilne, blagoslov na les v gozdu in za rodovitnost prsti; blagoslova na gore in vode, na globel in dol. In blagoslova na vso Žerjavino, na prelepo njeno kraljestvo, ki jo zdaj zapušča ona, kraljica, da vse svoje življenje posveti Njemu, ki je najvišji kralj vse zemlje in z Njim po Njegovi volji vsem onim najbednejšim, ki najbolj ljubezni potrebujejo. S solznimi očmi se je poslovila in z obema rokama blagoslavljala na vse štiri strani Žerjavine. Še za hip je postala na mestu, v vetriču je vztrepetalo njeno krilo kakor bi ji premočno utripalo srce, pa se je obrnila, stekla po hribu in kriknila:

»Pojdimo! Z Bogom!«

Zgubili so se v globeli. Za njimi pa je šel Gregčev srebrni glasek:

»Teta, z Bogom!«

Na Jesenicah se je obema pridružil gospod župnik in skupaj so se peljali v Ljubljano. Tam pa sta Jaka in gospod župnik izročila Jerico, dosedanjo gospodarico Žerjavine, v samostan usmiljenih sester. Malo časa zatem je dobila redovno obleko in z njo ime: sestra Teodora.

VII.

V oddelku za jetične v deželni bolnišnici umira mlado dekle. Ne more umreti. Krčevito se z zadnjimi silami okleplje življenja, čeprav ve jasno in določno, da ji smrt stoji ob vzglavju in ji trga mlado dušo iz telesa. Z obema rokama se oprijemlje usmiljenkine roke. Mlada sestra bleda drhti ob pogledu na strašno bojevanje mladega življenja in neusmiljene smrti. Solze ji bleste v očeh, ustnice pa šepetajo tiho, a tem bolj vročo molitev:

»Jezus usmiljeni, uboge se usmili; reši jo, Jezus usmiljeni, mirno ji zatisni oči!«

Nov naval kašlja plane iz razjedenih pljuč: bolni obraz zamodri v pomankanju sape, da se bolnica požene kvišku in grabi za dihom z obema rokama; široko odprte oči kriče z nemo grozo po pomoči.

Usmiljenka z obema rokama podpre bolnico in jo drži kvišku. V strašni bolečini se je umirajoča oklene okrog pasu; v njej se trga nekaj, grozno se para, a se iztrgati ne more, samo hujše tiši in do sape ne da. Dekle se vnovič požene kvišku, oči se ji zavrtje od režeče bolečine, vse mlado telo vztrepeta; iz prsi pa se utrga, kakor da se vali neznanska skala iz višine v dolino. Nesrečnica se drži z obema rokama usmiljenke in ruje iz sebe življenje, mlado, vroče življenje...

Bog se je usmili in kašelj poneha. Bleda, strašno bleda omahne bolnica usmiljenki v naročje in bela sestra jo rahlo položi nazaj v blazine. Na licih bolnice vzcveto rdeče rože, ustnice se premikajo in neizrečeno proseč pogled zaprosi usmiljenko:

»Vode!«

Bela sestra že drži kozarec v roki in narahlo omoči sežgane ustnice bolničine.

»Hvala!«

Sestra čuti, da želi bolnica še nečesa. Skloni se tesno k nji.

»Sestra Teodora!« Komaj slišno dahne bolnica.

»Kaj bi rada, ubožica?«

»Sestra, umrla bom.«

»Jezusu se priporoči! Usmiljen je!«

»Ah, živela bi!«

»Bog je dober; drugače je morda ukrenil!«

»Mlada sem še!« se komaj slišno trga iz bolnice.

Mehka, bela sestrina roka jo poboža po čelu in ji pogladi nazaj od potu zlepljene lase.

»Ubožica, morda je bolje tako zate!«

Teško dihanje, krčevito dviganje bolnih prs odgovarja.

»Glej, Anica, v nebesa pojdeš k materi, ki te čaka. Kliče te, ali slišiš?

Mati, ki jo imaš tako rada!«

»Mati!« zašepče deklica in oči se ji zasmejo.

»Mati je tam in Jezusa prosi, naj se te usmili in ti pomaga!«

»Mati!« vnovič zašepetajo razpaljene ustnice.

Sestra ji ponudi vode. V kratkih požirkih pije deklica.

In jo vnovič prime za roko. Svetle, rjave oči se upro v sestro.

»Sestra!«

»Kaj bi, Anica?«

»Molite!«

Sama sklene roki, blede, dolgi, upadli roki in zapre oči. Sestra poklekne poleg postelje in v iskreni molitvi prosi za trpečo. A že začuti bolničino drgetanje. Nov napad! Zadnji?

»Sestra!« plane iz trpeče z vso silo z zadnjimi močmi in mlado izmučeno telo se vzpne v zagonu bolečine.

Bolniki po sobi kriknejo, nekateri si odejo potegnejo čez glavo: nočejo gledati konca, ki čaka tudi njih, morda že čez par dni.

Usmiljenka z vso močjo z obema rokama opira deklico. Bolno telo se zvija v njenih rokah, obraz je zaripel in posinel, oči se vrte in iščejo točke, kamor bi se vsesale, da obstanejo. Sestra čuti: duša se trga iz telesa, duša, zato bolečine ne popuste. Vnovič se zažene deklica. Nerazumljiv krik se ji iztrga iz prsi, za njim pa utrga rdeče, rdeče, toplo in plane iz ust po beli srajci, po rjuhi, po sestrih rokah, rdeče: zadnji val krvi.

Umirajoča omahne nazaj v sestrine roke, ki jo narahlo spuste v blazine. Vidi, bleda vroča roka išče njene. Stisne jo mehko v svojo dlan, z drugo roko ji seže na potno čelo. Mrzel znoj čuti na njem, mrtvaški pot.

»Jezus, stoj ji na strani v smrtni uri; moj ljubi Jezus, usmili se njene duše!« šepeta sestra. Roka čuti stisk umirajočih prstov. Pogleda bolnici v oči. Glej, smehlaj je vzrastel v njih in na umirajočem obrazu. Oči gore.

»Mati!« šepeta umirajoča, »mati!« ji zasvetijo zadnjič oči. In mirno izdihne dušo.

Usmiljenki se udero solze v lice. Skloni se k mrtvi in ji zatisne oči. Vsi, ki morejo, pridejo do postelje.

»Molimo!« pozove sestra.

Pokleknejo in molijo za mrtvo. Ne dolgo. Ker mrtva ima zdaj svoja pota, od živih in umirajočih stran.

Zdravnik vstopi, pregleda mrtvo in že so strežajke za njim z nosilnico. Sestra razgrne čez mrtvo bel prt, strežajke dvignejo nosilnico in odneso mrtvo.

Sestra stopi za zdravnikom, da si zunaj umije roke. Zdravnik, stari dobri primarij, postoji in počaka, da je sestra gotova z umivanjem. Potem stopi k nji in se ji prikloni:

»Sestra Teodora, občudujem vas!«

Usmiljenka ponižno skloni glavo.

»Ni hujše od vašega, gospod doktor!«

»Je, sestra, stokrat težje! A vi ste vedno najrajši pri najtežjih slučajih, sestra! Odkod vam ta moč?«

»Jezus mi jo je dal, gospod doktor!«
 »Pa v večji meri, sestra, ko drugim!«
 »Več sem je bila potrebna. Zdaj mu vračam.«
 »Bog vas bo obilo poplačal za to vaše mučenje, sestra!«
 »Ni mučenje, gospod doktor! Sladkost je, sreča!«
 Začuden jo gleda stari primarij, ne more doumeti.
 »Čudim se vam, sestra!« ji potrdi znova. »Tako mladi! Druge v vaših letih zdaj nore po predpusnih veselica zunaj v svetu.«
 »Ubožice! Pravega ne poznajo! Živeti za trpeče in za Boga!«
 »Mislite?«
 »Vem; Bog mi je povedal, ko me je poklical iz navideznega življenja v pravo življenje!«
 »Ne doumem vaše modrosti, sestra! Ali velika je, da moram glavo skloniti pred njo!«
 »Tudi vam bo dal Bog, kakor je meni dal, gospod doktor! Ob svojem času.«
 »Morda, sestra!« zamišljen skloni glavo v pozdrav stari doktor.
 »Z Bogom, sestra! Na ono v desnem kotu pazite. Nocoj bo menda konec!«
 »Bom, gospod doktor!« Nalahno nagne glavo v pozdrav in stopi proti sobnim vratom. Preden vstopi, dvigne križ na rožnem vencu in pritisne Križanega na ustnice. Počasi, pobožno.
 »Jezus, za Te, ki si mi pravo pot pokazal! Daj mi moči! In za Žerjavino, da bo srečna in blagoslovljena!«
 Tiho utone skozi vrata v sobo.
 »Sestra Teodora!« ji zasepeče na uho mala ob prvi postelji. »Tam v kotu se že pričinja. Mene je strah!«
 »Moli, Cilka, moli, da ji Bog pomaga, boš?« Prijazno in tolažilno ji prikima z glavo sestra.
 »Bom, sestra!« odvrne mala in poklekne ob postelji.
 Sestra Teodora stopi po sobi. Z roko se oklepa rožnega venca, pogled njen visi na Križanem, ki se s križa nagiba raz steno k trpečim in bolnim, in ustnice in srce z njimi prosijo:
 »Jezus, daj mi moči! Da zmorem in premorem! Jezus usmiljeni!«
 In že stoji ob postelji umirajoče žene, da ji pomaga v zadnjem, strašnem boju, da jo varno prepelje iz življenja bridkosti v novo življenje.

Matko Krevh:

Spokornica.

Igra v treh dejanjih.

(Konec.)

3. dejanje.

Celica kakor v prvem dejanju. Po stenah nekaj svetih podob. Na belo pognjeni mizi križ s svečama. Marija Magdalena napol sloni v postelji ter zre nepremično na križ na steni.

S. Melita: Sedaj govori z Jezusom. O, kako je srečna!

S. Dolores: Rekli ste, da so ji ure štete. Ali je mogoče, da bi bila smrt tako blizu?

S. Melita: Zdravnik se ne moti.

S. Dolores: Tako mi je pri srcu, da bi se najrajši zjokala.

S. Melita: Ali vas je strah? Saj bom jaz pri vas, kolikor mi bo čas pripuščal.

S. Dolores: Ah, kaj me bo strah! Pri bolnici se še le prav varno čutim. Toda smili se mi in kar predstavljati si ne morem, da se bom morala ločiti od nje.

S. Melita: A če je božja volja, da umre?

S. Dolores: V božjo voljo se seveda vdam. Sestra Melita, ne zamerite mi, ako vas vprašam: Ali je greh, če si želim spricho te pobožne žene umreti?

S. Melita: Razumem vas: tako bi bili radi pripravljeni na smrt kakor Marija Magdalena, kaj ne? O sveta Barbara, izprosi nam srečno zadnjo uro!

S. Dolores: Bog ve, kaj nas še čaka! Veste kaj, ko se bolnica zdrami, jo poprosim priprošnje pri Bogu.

S. Melita: A ne samo zase, temveč za nas vse! Za nekaj časa moram oditi. Pokličite me, če boste kaj potrebovali!

S. Dolores: Ako bi začela bolnica umirati, vas pokličem takoj.

S. Melita: Ne boste utegnili — prišla bom sama. Z Bogom! (Odide.)

S. Dolores (se tiho približa bolnici): Še vedno se pogovarja z Bogom. O, srečna, srečna duša, ki si tako blizu svojemu Odrešeniku! Ure so ji štete... Še nekaj trenutkov in prebudila se bo v nebesih. O, da bi smela tudi jaz ž njo v nebeške višave!

Marija M. (se zdrami ter preplašeno gleda po celici): Kje sem?

S. Dolores: V svoji celici, Marija Magdalena.

Marija M.: Zakaj ste me zbudili? Ah, ah — govorila sem z Jezusom... Tako je bilo lepo in svetlo! Sedaj sem srečna! Jezus mi je rekel, da mi je vse odpuščeno, ah, in rekel mi je, da je moj mož rešen vic in da je moj otrok srečen.

S. Dolores: Vaš otrok? O njem mi niste ničesar pravili!

Marija M. (govori počasi in težko): Kdo, kdo ste vi? Da, že vem: sestra Dolores. Da, moj otrok je srečen. Bog, Bog, kako si dober! Sestra, sedaj mi je odleglo. Nič več nisem bolna. (Gleda začudeno okrog sebe.) Vstala bom; zdrava sem. (Hoče vstati.)

S. Dolores (jo miri): Hvala Bogu, da vam je odleglo, a vstati še ne smete, ste še preslabi.

Marija M.: Preslaba? Ne, ne, jaz bom vstala; tako se lahko počutim. V kapelico pojdem, Jezusa pozdravit. (Grabi okrog sebe.)

S. Dolores: Ni se vam treba mučiti, saj je Jezus pri vas; gospod kurat so vam ga prinesli.

Marija M.: Gospod kurat? Da, že vem. Toda iti moram pozdravit Marijo, mojo mater in varhinjo. Dolgo že nisem bila v kapelici; dolgčas mi je po njej in po Jezusu in po Mariji. Moram iti, drugače bo Marija huda. (Hoče vstati.)

S. Dolores: Pomirite se! Glejte, Jezusa imate v srcu, živega Jezusa, s katerim ste prej govorili. Oh, kako vas Jezus ljubi!

Marija M.: On me ljubi, a jaz nisem vredna Njegove ljubezni, jaz grešnica! Kaj bo z mojo dušo? Danes, danes je preteklo dvajset let. Kazen sem doslužila, sedaj sem prosta. Sestra, sedaj grem, moram iti. Veste, danes bom umrla. In potem pridem pred večnega Sodnika in On me bo sodil po svojem usmiljenju.

S. Dolores: Ter vas vzel v nebesa.

Marija M.: V nebesa? Da, v nebesa. O, ali bom skoraj umrla? (Se hoče dvigniti.) Moram iti, drugače ne pridem v nebesa.

S. Dolores: Marija Magdalena, poslušajte me! Najprej vam bom dala zdravila, nato vas bom nekaj prosila.

Marija M.: Ne potrebujem več zdravil. Jezus je moje zdravilo. Sestra, vi bi radi nekaj prosili?

S. Dolores: Prosila bi vas rada za sebe in za druge, da bi vi v nebesih molili za nas.

Marija M.: Molila bom za vse, posebno za vas. Pa tudi vi molite zame! Če pridem v vice... Ali boste?

S. Dolores: Seveda bom, vi ste mi bili dobri kakor mati, in moliti hočem, da vam Bog poplača.

Marija M.: Vi ne veste, kako sem srečna! Prosta sem ječe, prosta sedaj vsega, sedaj lahko grem, ali ne? Pojdiva, pojdiva v kapelico! (Se hoče dvigniti!) Dvignite me, sestra! (S. Melita se vrne.)

S. Dolores: Odití hoče v kapelico.

Marija M.: Jezusa nosim v srcu. Marijo bi še rada pozdravila, mojo varhinja. Glejte jo, ali je ne vidite? Kako si lepa, moja Marija! (Se zagleda.) Danes sem prosta, danes umrem, ah, tako sem srečna, tako vesela, da bi po dvajsetih letih zopet zapela Marijino pesem. Prosim, zapojmo pesem — v slovo — v slovo. Marija, kako si dobra, kako si lepa! Zapojmo! (Vse tri zapojejo Marijino pesem: Ti, o Marija, ali: Veš, o Marija. Med petjem se Marija zazre v daljavo. S. Dolores si sname svetinjico ter jo drži pred Marijo Magdaleno, ki jo vedno bolj pozorno gleda. Ko odpojejo)

Marija M.: Sestra, kje ste dobili to svetinjico?

S. Dolores: Nosim jo, odkar pomnim. Moj najdražji spomin je. Nate, poljubite jo!

Marija M. (jo prime): Svetinjica, ali si ti? Povej, ali sem te že videla? Bila si moja, potem sem te dala nekomu in sedaj te spet vidim. Povej mi, komu sem te izročila? Komu? Sestra Dolores, kdo vam je dal to svetinjico?

S. Dolores: Moja mati, ki je, žal, nikoli nisem poznala.

Marija M. (se dvigne): Pa jo spoznajte sedaj! Tu pred vami umira vaša nesrečna — ne, ne, sedaj srečna mati... O, kako si dober, moj Bog!

S. Dolores (se zdrzne): Vi ste moja mati? — Mati! (Se zgrudi poleg postelje ter poljublja Mariji Magdaleni roko.) Mati, ljuba moja mati! Ali je mogoče?

Marija M.: Sedaj, o Gospod, lahko pustiš svojo služabnico umreti, ker so videle moje oči svojega otroka srečnega, varnega... Kako si dober, moj Bog! — Vode, vode! — Sestra Dolores, odpustite, da umiram v ječi, da sem se vam odpovedala! Sedaj grem... — na svidenje tam gori! Bog plačaj vam in vsem — ah, ah! — Glejte — že prihajajo...

S. Dolores: Mati, mati, ne smete še umreti!

S. Melita: Mati umirajo, prižgimo svečo za zadnjo uro! (Prižge svečo ter jo da Mariji Magdaleni.) Usmiljeni Jezus, usmili se njene duše!

Marija M.: Oj, koliko jih je — angelcev božjih! Že grem — že grem — ah — Jezus in Marija!

S. Dolores (bolestno): Mati, samo enkrat me pokličite s krstnim imenom, samo enkrat!

Marija M.: Sestra Dolores! Jezus, Marija, Jožef! — Z Bogom — — Mi-li-ca! (Omahne in umre. S. Dolores se skloni na postelj ter močno zaihti. S. Melita ji zatisne umrli oči ter gre k vratom. Kmalu se zasliši mrtvaški zvonček, kazenske pridejo s cvetjem, ki ga polože okrog Marije Magdalene. Nato pokleknejo, zmolijo očenaš za rajnico in zapojejo primerno pesem, n. pr.: Gozdič je že zelen, ali kako drugo. Ves čas kleči s. Dolores pri postelji in med jokom večkrat zakliče: Mati! — Med petjem)

zastor pade.

Francka G.:

Adventne misli.

Jutro za jutrom romam k zornicam. In je megla gosta, da jo komaj režem in le slutim zvezde, ki migljajo nekje v dalji. Tam nekje, na koncu moje poti stoji cerkvena; vse moje misli hite še pred menoj tjakaj, da v silnem hrepenenju goreče prosijo: »Ve, nebesa, Ga rosite!« — Da, moja duša je bolna od vedno večjega hrepenenja. Da bi v dušno temo prisijala le ena zvezda, da bi se sklonila k meni le ena ljubeča roka in pomirila to hrepenenje!

Sestra, je-li tudi tebi tako? Potem ti oznanjam blagovest: še nekaj tednov, le nekaj dni še, in iz jasic se nam bo smehljalovo novorojeno božje Dete in angeli bodo prepevali: »Mir ljudem na zemlji!« In naše ustnice bodo samo jecljale: »Hvala, Jezušček, za vso srečo in za blagi srčni mir!«

Kajne, sestra, da v resnici želiš tako? Pa tvoje žalostne oči se mi umikajo, da jaz ne bi brala v njih, kako malo verjameš mojemu sanjarenju. O, tudi jaz vem, da srečen ni, kdor srečo vživa sam. Vem pa tudi, da me nikakor nimamo pravice, drzno teptati čut ponosa, katerega je tudi našemu siromašnemu bližnjemu vsadil sam Stvarnik v srce. Ne trpinči torej reveža, s tem, da mu javno deliš nekakšno miloščino. Ti poznaš svojo okolico. Na dom stopi, tiho pošlji ubogi družini božično darilo! Videla boš, kakšno veselje bo objelo tvoje srce; hvaležni pogled neponižanih obdarovancev pa bodo najlepše lučke ob tvojih jasicah.

Mir ljudem na zemlji! Tako bodo peli angeli in naša srca hrepenijo že sedaj po tem miru. O tebi, sestra, sem prepričana, da veš za tak mir: Jezušček sam ga prinese v srce in v takem srcu potem ni prostora za sovraštvo in ošabnost in nevoščljivost. Ali pa vedo in marajo vedeti za tak mir tudi tvoji domači? Glej, oskrbnica Rožnega doma si; pa skrbiš zvesto, da je pri vas vse snažno in čisto in lepo in bi te bilo sram, ako bi tvoji bratje govorili o lepšem, prijetnejšem Rožnem domu. Posvetne skrbi jim skušaš brati raz obraz, da jim čim prej ustrežeš. Velikokrat pa si tako strahopetna, da jih ne upaš opomniti, kako naj oni poskrbe tudi za svoj srčni mir...

Saj bratje niso hudobni in zakrknjeni. Toliko lepih besedi zmore sesterska ljubezen. Poišči eno najtišjih in najlepših, da vam bo vsem lepo, ko boste o božiču poslušali angelsko petje!

Privošči božični mir tudi najbednejšim, vašim bolnikom! Ne verjamem, da bi, ubogi, res pozabili na nebeškega Tolažnika: le ne upajo prositi zanj, ker hišna gospodinja toži, koliko dela ji da priprava.

Tudi tukaj te čaka delo! Olepšaj že itak snažno bolniško sobico, pogrni oltarček in pripravi nanj vse potrebno, pripravi bolnika dušno in telesno na visokega Gosta! Ko bo duhovnik prišel z Gospodom v hišo, bo želel vaši hiši in vsem njenim prebivalcem mir. — — —

Jutro za jutrom romam k zornicam. Adventna tema pa ni tako strašna. Betlehemska zvezda se svetlika v dalji in Jezušček v jasicah nas bo vse obdaril s svojim mirom.



Sestre, oskrbnice Rožnih domov!
Poskrbite za jaslce! Naročite pri Slovenski orliški
zvezi božični prtiček za v kot k jasicam!

Pomenki z gospo Selmó.

Deklice moje, danes se poslavljamo za to leto. Kakor ob vsakem važnem trenutku, pogledamo tudi me na prevalu leta, kaj nam je to leto prineslo, kaj so nam prinesli naši pomenki, ali so nam bili v korist in napredek, ali morebiti v škodo? To so najvažnejša vprašanja, ki se nam vsiljujejo, je pa še mnogo drugih, ki za mnoge izmed nas niso manj važna. O vseh teh naj vsaka sama razmišlja, ker je vsaki posamezni in le samo nji tega treba. Vsa ta vprašanja, ki si jih boste odgovorile same sebi, prosim, odgovorite tudi meni. In od tega bo odvisno, ali se bomo prihodnje leto še shajale k našim pomenkom, ali ne. Morebiti pustimo prostor, ki ga porabimo vsak mesec, našim mladim pesnicam? Morebiti vzgojnim člankom? Morebiti drobnim črticam iz deklških vrst? Tudi ta vprašanja so važna! Razmišljajte o njih! Večina je pri tem merodajna! Ako bo večina za to, da se umaknemo, tedaj kličem vsem Vam, ki ste prihajale na pomenke, prisrčni: z Bogom! — v nasprotnem slučaju pa: na svidenje!

Odgovori na pisma.

Spominčica. Obe pismi sta prišli do mene; vendar doslej še nisem mogla prav ničesar storiti za Tebe. Mislim, da v Celju ali Mariboru prav tako lahko dosežeš to, kar želiš za Ljubljano. Morebiti Ti je že prijateljica v Celju pomagala? Lep pozdrav!

Sentvidčanka. Tvoje naročilo sem oddala upravi in upam, da si vse že prejela; le kmalu se zopet oglasi in Bog Te živi!

Slovenka. O vseh Tvojih in Vaših križih in nesrečah sem do podrobnosti poučena. Lepo Te prosim, ogibaj se slabe družbe, ki je v Tvojih razmerah v občevanju z drugorodci tako rekoč na dnevnem redu! Drži se doma, o, domek je zlat! In v Tvojih razmerah tisočkrat zlat! Naj hodijo druge drugam in drugod, Ti ostani zvesta nazorom, ki ste jih leta in leta kovale v društvu! —

Poguma? O, dovolj ga imaš, ker hočeš zvesta ostati Bogu, materini besedi in sama sebi! Z vso ljubeznijo se okleni zlate mamice! Poglej jo, tudi ona trpi in kako zna trpeti! Pozablja nase, da osrečuje druge! V zgled naj Ti bo tudi v tem! O seveda, rada verujem, da je Tvojih nežnih čuvstev poleg domačih deležen še nekdo. Vendar, deklica moja, glej, da ne zavržeš svoje zorne mladosti! Kuj vsaj par let še na plemenitosti svojega značaja, ki bo potem podlaga novemu rodu!! Oglašaj se pogosto!

Vijolica D. Vidiš, draga moja, tako-je kratek popis mi je kar premalo za dober svet. Mislim pa tako-le: dober, značajan fant, ali je mogoče, da bi bil sam zakrivil, da ima zadolženo posestvo? Skoro neverjetno! Manj značajan in bogat? Tudi tu je skoro isto dejstvo. Odločitev je seveda težka. Vendar mislim, da Te ne bo premočilo bogastvo, ampak boš gledala tudi in v prvi vrsti na poštenost in značajnost. Prav je, da moliš za razsvetljenje; tudi jaz bom molila v Tvoj namen. Zavedati se moraš, da je korak v zakonski stan velepomemben, ker od njega zavisí sreča ali nesreča poznih rodov. Bog te čuvaj! Sporoči, kam Ti bo Bog pokazal!

Bea križarka. Glede sklepa, ozir. obljube se posvetuj s svojim spovednikom, ali če tega nečeš, s kakim čisto tujim spovednikom, saj živiš v kraju, kjer imaš priliko za to. Povej mu natančno in odkritosrčno, da ve presoditi, če je bila obljuba storjena pravilno, premišljeno in popolno prostovoljno, da kot taka res drži. Tega, kar Ti bo ta povedal, se potem tudi drži in mu brezpogojno verjemi in prav nič ne oklevaj in ne misli, morebiti pa ni res. On bo tudi v danem slučaju vedel svetovati, če je treba dispenze, oz. če je zakon res nemogoč. — To vse pa stori čimprej, da ne napraviš kakih nepremišljenih korakov. — Zaradi mene se ne boj! Prav nič nisi izgubila pri meni, če si mi vse to povedala. Živemu človeku se pač vse primeri. Piši mi kmalu zopet!

Vsem in vsaki posebe: srečen božič in blagoslovljeno novo leto!

VIGREDNICA=GOSPODINJA

Božični prazniki. Za otroke in odrasle so izmed vseh praznikov najlepši božični. Zato so tudi naše gospodinje že od nekdaj skušale svoje domače o praznikih razveseliti z raznimi priboljški. Da ne bo gospodinja v zadregi za kaj novega, podajemo v naslednjem nekaj navodil za božično pecivo. Pripomnimo pa, če hočeš imeti okusno in lepo pecivo, upoštevaj sledeče: moka mora biti

najboljša, suha in presejana. Sladkor stolčen in presejan. Jajca — cela ali samo rumenjaki — prav dobro raztepi, nato dodaj šele sladkor, moko itd. Za vzhajano pecivo mora biti vse na toplem. Pečica mora biti primerno razgreta. Prevroča ali prehladna pečica je dostikrat vzrok, da se nam pecivo ne »posreči«.

Jedilni listi.

I. Jetrna juha, prašičeva pečenka, pečen krompir, pesa (Vigred št. 10., I. 1927), jabolčni kompot, potica.

II. Obarna juha, pečena kokoš, gos ali raca, mešana solata (Vigred št. 5., I. 1927), češplje, pecivo.

III. Mesna juha s krompirjevimi cmoki, goveja meso, pražen krompir, zelna solata, potica.

Jetrna juha. 30 dkg telečjih ali prašičevih jeter zreži na listke in praži toliko časa na masti, da niso več rdeča. Nato jih na deski dobro stolci. V kozico deni 2 žlici masti, zarumeni žlico drobno zrezane čebule, peteršilja, dodaj stolčena jetra, potresi z moko, osoli ter zalij z vrelo vodo ali juho. Pusti še nekaj časa vreti. Prideni malo muškatacne cveta in lovorjev list. V juho daj zrezane in v maslu pražene žemlje.

Obarna juha iz kosti. Prašičeve, telečje ali kurje kosti drobno sesekaj, deni v lonec in pusti počasi vreti 1—2 uri. Dodaj korenja, peteršilja, muškatacne cveta in majarona. V kozici zarumeni zrezane čebule in 2 žlici moke ter zalij s precejeno kostno juho. Naj vre še 5 minut. Nato jo okisaj in daj z opečenimi žemljami ali kruhom na mizo.

Krompirjevi cmoki. Skuhaj 3 krompirje, jih olupi in pretlači skozi sito. Na masti ali maslu zarumeni pol žlice drobno zrezane čebule, malo drobno zrezanega zelenega peteršilja, raztepi eno jajce in vmešaj med krompir. Dodaj še moke, dobro premešaj in napravi cmoke kot oreh velike ter jih zakuhaj v juho.

Pečen krompir. Krompir olupi in daj celega v posodo k pečenki, da se z njo vred peče. Obrni in polij ga kakor pečenko. Na mizo daj celega in ga polij s sokom od pečenke.

Jabolčni kompot. Kisla jabolka olupi, razreži na štiri dele ter jim izreži ježice. Oprane deni v kozico in naliž toliko vode, da so vsa jabolka pokrita. Dodaj sladkorja, limonove lupine, skorjico cimeta, posodo dobro pokrij ter pusti da počasi vro. Paziti je, da se preveč ne razkuhajo. Na mizo daj tople ali mrzle.

Suhe češplje. Suhe češplje operi, naliž z vodo, prideni limonove lupine, skorjico cimeta ter pusti, da pokrite počasi vro $\frac{3}{4}$ do 1 uro. Ko pol ure vro, dodaj košček sladkorja. Preden češplje odstaviš, prilij zaradi boljšega okusa pol kozarca dobrega vina in pusti še par minut vreti. Na mizo daj mrzle.

Zelna solata. Za zelno solato vzemi lepo, belo zeleno glavo. Posameznim listom izreži stebelca ter več listov trdno zavij in nareži na prav tanke rezance. Potresi jih s soljo in kunno in zabeli z oljem in kisom. Solati lahko dodaš na koleščke zrezanega krompirja ali fižola.

Medena potica. Testo pripravljaj kakor za makovo potico. (Glej »Vigred« št. 4 leta 1927.) Nadev: V kozico deni pol kg medu in pusti, da vre počasi 5 minut. Nato dodaj

stolčnega cimeta in klinčkov, limonove lupine, prav drobno zrezane, tri žlice kruhovih drobtin, nakar vse dobro zmešaj. Z nekoliko ohlajenim, a ne mrzlim nadevom namaži razvaljano testo in potresi še 1 liter zmletih orehov. Testo trdo zavij in deni v pomazano posodo.

Rožičeva potica. Testo kakor za medeno potico. Nadev: Zribaj pol kg rožičev in jih popari z vrelim mlekom. Dodaj še četrt litra kisle ali topljene smetane, cimeta, klinčkov, drobno zrezane limonove lupine, dve žlici sladkorja in vse prav dobro zmešaj. Razvaljano testo namaži enakomerno, ga tesno zavij in deni v namazano posodo.

Vmešani šarkelj. V lonček deni 6 žlic mlačnega mleka, pol žlice sladkorja in 2 dkg kvasu, vse dobro zmešaj ter pusti, da vzhaja. Medtem raztopi 3 rumenjake, prideni jim 10 dkg presnega masla, 2 žlici sladkorja, prav drobno zrezane limonove lupine, osminko litra tople smetane ali mleka ter vse skupaj dobro vmešaj. To in vzhajani kvas vlij v moko, dodaj še kavno žlico soli ter prav dobro vtepi. Zamešaj še 5 dkg rozin ter deni šarkelj v namazano posodo. Postavi ga na toplo, da vzhaja in speci.

Orehovi kruhki. Dve jajci dobro raztepi, dodaj košček presnega masla, 4 žlice stolčnega sladkorja, 4 žlice goste kisle smetane in vse dobro zmešaj. Prideni še 2 žlici zmletih orehov in toliko moke, da narediš mehko testo, iz katerega napravi majhne, okrogle kruhke. Vsakemu napravi v sredo malo udrutino kamor vtakni cel izluščen oreh. Pekačo potresi z moko ter peci kruhke v precej vroči pečici.

Janeževi piškoti. Tri cela jajca raztepi, dodaj še 6 žlic stolčnega sladkorja, pol kavnine žlice jelenove soli in vse skupaj dobro žvrkljaj. Prideni še 4 žlice kisle smetane, pol žlice stolčnega pa presejanega janeža, malo cimeta, nastrgane limonove lupine in zopet mešaj še kakih 5 minut. Nato takoj vmešaj toliko moke, da narediš mehko gladko testo. Testo naj stoji 3—5 ur, nakar ga razvaljaj in zreži v poljubne oblike. Polagaj jih v vročo ne namazano pekačo. Pečica mora biti zgoraj in spodaj enako vroča.

Odgovori na vprašanja.

A. Š. Št. Vid. 1. Mastne in od petroleja in bencina onesnažene steklenice popolnoma očistimo takole: V 2 litra vrele vode stresnoma pest pralne sode. S tem lugom napolnimo eno tretjino steklenic. Lug ne sme biti prevroč, da steklenica ne poči. Pridenemo še zdrobljenih jajčnih lupin, nakar steklenico zamašimo in jo več minut močno stresamo. Tudi zunaj moramo umiti steklenico v lugu, posebno vrat steklenice. Nato izplahnemo steklenico najprvo z mlačno potem še z mrzlo vodo. Za vsako steklenico posebej je vzeti še nerabljen lug.

2. Da je od omenjene mešanice dobil čaj črno-zelenkasto barvo, je vzrok najbrž ta,

da ste ga kuhali v zarjaveli posodi ali pa posoda po snaženju s kakim čistilom ni bila temeljito izprana. Seveda tak čaj človeškemu zdravju ni koristen. — Čaj naj se kuha vedno le v posodi iz aluminija ali emajlirane kovine.

3. Da padejo štruklji skupaj, preden jih postavite na mizo, je vzrokov več. Predvsem mora biti moka boljše vrste in suha. Ko so kuhani, jih moraš takoj vzeti iz vode, zabeliti in postaviti na mizo. Če jih pustite stati, padejo skupaj. Tudi vreti ne smejo predolgo. To velja tudi za cmoke vseh vrst.

4. Ako so se na vrhu paradižnikov, vložnih v slano vodo, napravile zelene pikice (plesnoba), moramo vodo odliti, posodo znova osnažiti in naliti na paradižnike sveže solne raztopine. — Paradižnikov sok napolnimo navadno v majhne polliterske steklenice. Ko steklenico odpremo, je treba sok v nekaj dneh porabiti. Zaradi tega so majhne steklenice najpripravniješe. — Konzervirano sadje ali sočivje jemljemo iz posode vedno z leseno žlico.

ORGANIZACIJA

O pomenu orliške organizacije.

(O priliki srenjskega tečaja v Šmarju pri Jelšah govorila Nežika Anderluh.)

Današnji časi so časi organizacij. Vsi stanovi se združujejo, da lažje napredujejo. Tudi me smo se združile v orliški organizaciji, da hodimo skupno pot da se tako združene, organizirane, lažje postavimo v bran sovražnemu navalu, ki nam preti.

Mladina išče družbe, hoče zabave! Družbe pa, ki nas vabijo v svojo sredo, so, žal, le prepogostokrat nepošteno in imajo v sebi strup, s katerim zastrupljajo mlada srca ter jih pahnejo v časno in večno propast. — Orliška organizacija pa nam nudi pošteno zabavo, a še več; to je nadaljevalna šola, izobrazbe, kreposti in značajnosti. Orliška organizacija je ognjišče, krog katerega naj bi se pridno zbirala, izobraževala v raznih vedah, ter navduševala za verske in narodne svetinje vsa slovenska dekleta.

Ne zadovoljimo se pa samo s tem, da skrbimo le za svojo izobrazbo, ampak prizadevati si moramo, da se število naših čet veča, da pridobimo čimveč naraščaja v naše vrste, ker le potem imamo zagotovljeno bodočnost.

Ne le krepost telesa, izobrazba uma, ampak tudi izobrazba srca nam je potrebna. Plemenito srce je največji zaklad. Tega pridobimo, če se ljubimo med seboj. Vsa osebna nasprotstva naj izginejo iz naših vrst, mesto njih pa se naj dvigneta vzajemnost in nesebična ljubezen. V naših vrstah ne sme biti prostora za osebno korist, sovražnost in zavist.

Ako si hoče kak narod zagotoviti obstanek, morajo vsi sloji, vsa društva in posamezniki tekmovati med seboj v požrtvovalnosti. Brez požrtvovalnosti se ne more nobeno veliko delo pričeti, še manj pa izvršiti.

Požrtvovalnosti je treba tudi nam. To je ena glavnih lastnosti, ki morajo diti vsako Orlico. Ne smemo vedno spraševati, koliko to stane, koliko nese! Če je stvar dobra: na delo, četudi je treba kaj žrtvovati. Če je kaka orlovska prireditev ne ugibajmo, ali bi šle, ali ne, koliko nas bo stalo, koliko nam koristilo. Nasprotno! Veljaj nam samo en razlog; dobro se pripraviti in zraven moramo biti! Orlica, ki si upa kaj žrtvovati, to je ponos organizacije, ponos naroda.

Krščanstvo in dom nas kličeeta pod zastavo. »Vse za vero sveto in domovino drago!« to je naše geslo! Je pa tudi orliška organizacija odločilnega pomena za naš slovenski narod, katerega vedno hujše napadajo verski in narodni sovražniki. Nevarnost za naš obstanek, je na mnogih krajih že velika. Zadnji čas je bil, da se je jela vzbujati tudi ženska mladež, da prihi na branik vere in domovine.

Naši verski in narodni nasprotniki med vsemi krščanskimi organizacijami, najbolj blatijo orlovstvo, najbolj nasprotujejo njegovim idejam, a se njegovega

razmaha tudi najbolj boje. In to zato, ker vedo, da se v orlovskih telovadnicah kujejo značaji; da mladina, ki je vzgojena v pravem orlovskem duhu, je pripravljena za verske in narodne pravice žrtvovati vse, da te mladine ne omaje in ne ustraši še tako hud vihar.

Ne ozirajmo se na to, da mnoge izstopajo iz naših vrst! To so one, ki ne spoznajo lepote naše organizacije, ki se jim zdi pretežko izpolnjevati naše dolžnosti, ki se čutijo preslabe, živeti po naših lepih načelih; — In kakor do sedaj, tako bodo mnogi tudi v prihodnje blatili nas, naše ideje, smešili naše navdušenje. Pa ne ustrašimo se tega! Bodri naj nas zavest, da delamo in hočemo le samo to, kar je naše in nam sveto. Jasno je naše stališče, jasna naša načela in trdni nazori. Vse naše stremljenje gre le za tem, da delamo v dosego splošne prosvete našega naroda.

Z vztrajnostjo in pridnostjo pokažimo svetu, kaj zmoremo. Ne samo po kroju in znaku, predvsem po delu in vzornem obnašanju mora spoznati, da smo članice orliške organizacije. — Prizadevajmo si, da bomo vredne naslednice naše vojvodinje device Orleanske!

Naj hrume viharji, prapor orliški se ne sme zlomiti!

Naj padajo trde besede, zvestoba orliška ne sme omahnuti!

Naj lega tema na zemljo, luč orliška ne sme ugasniti!

Naš prapor je križ. Naša zvestoba je z ljubeznijo zapečaten. Naša luč je Kristus.

Iz orliške centrale.

Občni zbor Slov. orliške zveze se je vršil 23. oktobra ob 9 dopoldne. Zbralo se je do 80 delegatkinj in tudi še lepo število članic. Vse so z zanimanjem sledile poročilom odbornic iz preteklega poslovnega leta. Zanimiva je bila debata o tem delu, ki je z zahvalo in priznanjem predlagala absolutorij staremu odboru. Živahnost je prispela do vrhunca, ko je predsedstvo razvilo program za bodoče poslovno leto. Pri volitvah novega predsedstva je bila izsprememba le v osebi podpredsednice. Na mesto dosedanje podpredsednice, ki se mudi službeno izven Ljubljane, je prišla znana agilna prosvetna delavka ga. Zora Požnelova. — Sestava predsedstva Slov. orliške zveze svedoči, da bo ta edina slovenska dekliška in ženska organizacija kakor doslej tudi nadalje vzgajala, izobraževala in pripravljala za javni nastop tisoče našega katoliškega ženstva, ki se zbira pod njenim praporom. To eminentno važno kulturno delo v našem narodu naj Bog živi!

Telovadnega tečaja Slov. orliške zveze, ki se je vršil v Ljubljani od 7. do 13. novembra, se je udeleževalo 59 tečajnic. Poleg vežbanja v novih vajah za leto 1928. in temeljite predelave novega Vadnika, so imele udeleženske vsak dan tudi več strokovnih predavanj.

O telovadnih tečajih, ki se vršita tudi še po en teden v Celju in Mariboru, poročamo pozneje.

Naraščajska voditeljica, 4. zv., je izšla. Vsebina: snov za zimske dni, rajanje in deklamacije za božične prireditve, zaposlitev zelo koristna za vsako hišo. Dobiva se pri Slov. orliški zvezi po Din 5.—

Obvezne vaje članic, mladenk in gojenk za l. 1928. so izšle. Dobivajo se pri Slov. orliški zvezi v posebni knjižici za Din 7.—

Naš čolnič. Vsak zaveden Slovenec in Slovenka bi ga morala poznati. V nobenem društvu, kavarni in knjižnici bi ga ne smeli pogrešati. Edino naše krščansko mladinsko glasilo, ki prinaša vesti z dežele, kjer trpe naši rodni bratje in sestre. Simpatije in fraze ne zadoščajo! V dejanju naj vsakdo pokaže, da ljubi in ceni molčeče žrtve.

»Naš čolnič« izhaja v Gorici koncem vsakega meseca. List je vzorno urejen in prinaša prelepo Pregljevo povest »Žvodnik«. V njem najdeš prikupljive »Doneske«, v katerih govori duša duši o svetih Gospodovih dneh. Magajna je stalni »Čolničev« sotrudnik. Revija je tudi primerno ilustrirana. V hiperprodukciji revij in časopisov sploh ne smemo prezreti glasnika onih, ki nam morajo biti najdražji.

List naročite pri »Prosvetni zvezi« v Ljubljani, Miklošičeva cesta, Akademski dom. Za inozemstvo stane 40 Din. Pomagajmo »Čolnič«, da bo krepko vozil v razburkanem morju!

Vsem srenjam in krožkom, odbornicam in članicam, mladenkam in gojenkam želi srečen Božič in blagoslovljeno Novo leto.

Predsedstvo Orliške zveze.

Sestre sestram.

Orliški krožek Planina. Tudi pri nas smo ustanovili orliški krožek 17. julija t. l. Imamo veselje in veliko upanja do izpopolnitve in vsestranskega razvoja.

Imele smo že več sestankov s predavanji.

Dne 4. septembra smo imeli skupno celodnevno prireditev, katero je priredila logaška srenja. Bilo nas je veliko.

Pri prvi sv. maši smo imeli skupno sveto obhajilo. Ob 8. uri je bil sprejem sosednih bratov in sester in nato obhod po trgu. Na čelu nam je svirala logaška godba. Ob 10. uri smo šli skupno k sv. maši, po sv. maši pa je bil tabor pred cerkvijo. Govoril je g. profesor Ovsenek iz Ljubljane in naš domači preč. g. župnik Ivan Lovšin.

V krasnih besedah sta nam razložila pomen orlovstva ter nas vzpodbujala k nadaljnjemu delu. Po popoldanski službi božji je bil javen nastop na telovadišču, kjer se je prvič v naši župniji razvila belo-modro-rdeča barva Orlov in Orlic in je prvič zaplapolal orlovski prapor. Bog blagoslovi naše delo!

Dramlje pri Celju. Blagovolite mi odstopiti majhen prostorček v »Vigredi«, da v imenu našega novoustanovljenega orliškega krožka vse drage nam sestre širom naše domovine najiskrenejše pozdravim in jim poročam o naši ustanovitvi in delovanju.

Ko smo izvedele, da se ustanavlja orlovski odsek, smo tudi me takoj sklicale sestaneke, na katerem smo navdušeno sklenile, da si ustanovimo orliški krožek. K naši ustanovitvi, katero smo v nedeljo dne 18. sept. slovesno proslavili, so prispeli bratje in sestre iz celega celjskega orlovskega okrožja. — Zjutraj je vsa naša nova orlovska družina pristopila k obhajilni mizi. Ob desetih smo pa z veseljem pričakali naše goste. Po priščnem sprejemu je dolga četa Orlov in Orlic in obojega naraščaja zavila v cerkev, k slovesni službi božji. Naš. č. g. župnik je imel v cerkvi krasen govor, namenjen orlovski mladini. Po službi božji se je vršilo pred cerkvijo ljudsko zborovanje. Slavnostni govorniki so nam razlagali namen orlovske organizacije. Poudarjali so, da se pravo prosvetno delo vrši izključno le po kat. organizacijah. Popoldne po večernicah je bil telovadni nastop, ki je prav dobro uspel in je žel splošno pohvalo. Med celo prireditvijo je svirala malodolska godba. — Sedaj imamo redno vsako nedeljo odborovno sejo, ali pa sestanke in telovadne vaje. Naš krožek šteje sedaj 24 telovadkinj in 17 podpornih članic. Naše število pa še obeta znatno narasti, ker imamo še dosti zavednih in poštenih deklet, od katerih pričakujemo, da se bodo končno

le odločile in korajžno stopile v naše vrste! — Bog živi!

Orliški krožek Celje. Nekaj črtic iz naše letošnje kronike: Celotna naša Orliška družina šteje 18 članic, 16 mladenk in 16 gojenk in zraven še 12 podpornih članic. — V letošnjih prosvetnih in tehničnih tekmah smo si priborile tretje mesto, od lanskega leta smo napredovale od 90 na 97,71%. — Ena izmed najvažnejših točk letošnjega krožkovskega delovanja je bil večerni kuharski tečaj meseca avgusta in septembra. Tečajnic je bilo 13, med temi 9 Orlic. Tečaj je vodila gđc. Hartmanova z največjo požrtovalnostjo in vestnostjo. Dekleta so se v kratki dobi dveh mesecev naučile marsikatero fino in tudi preprosto jed postaviti okusno pripravljeno na mizo. O tem je pričala bogata razstava kuharskih izdelkov ob zaključku tečaja. Razstava je bila ves dan dobro obiskovana, razstavljeni izdelki so ogledovalcem jako ugajali in se jih je mnogo prodalo že med dnem. Ob tej priliki izrekamo najiskrenejšo zahvalo celjski Ljudski posojilnici, ki je omogočila z znatnim darilom 500 Din kritje režijskih stroškov. Prav tako gre naša topla zahvala tudi gospej Plešivčnikovi, ki je drage volje posodila ves potreben pribor in namizno perilo (prte, servijete itd.) in ob zaključku razstave kupila vse preostale kuharske izdelke. Za krasno uspehi tečaj se moramo zahvaliti tudi naši matici, Orliški zvezi, ki res vsestransko skrbi za izobrazbo svojih članic kakor nobeno drugo žensko društvo.

Obletnico Krekove smrti smo proslavile skupno z ostalimi krožki Celjske srenje o priliki srenjskega občnega zbora. Celjski krožek je prispeval k sporedu z deklamacijo »Na grobu našega Evangelista« in z govorom o Kreku. — Na nedeljo Kristusa Kralja je naša orliška družina praznovala obnoveitev krožkove posvetitve Srcu Jezusovemu s skupnim sv. obhajilom. — V bojkotu napram protiverskemu časopisju vztrajamo dosledno vse članice. Abstenca je v krožku že dobro utrjena. — V Čebelico pridno vlagamo svoje prihranke — četudi včasih samo po dinarju. — Dekliške večere prirejamo redno vsak ponedeljek; na teh sestankih se vrste deklamacije, predavanja, ki posegajo zdaj na polje telovadbe, drugič podajo kaj iz vzgoje, ali o vplivu dobre in slabe knjige itd., tu debatiramo skupno o vseh vprašanjih, ki se tičejo krožkovskega delovanja, vsaka številka »Vigredi« da mnogo snovi za pogovore. — Ob koncu svojega poročila opozarjamo še na razveseljivo dejstvo, da se v celjski okolici množe orliške vrste. Naš pozdrav vsem sestram.

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din; za inozemstvo 32 Din. List izdaja Slovenska Orliška zveza (Anica Lebar) v Ljubljani. — Uredništvo in upravnštvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Zvona Primčeva.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Kazalo.

Pridi, sestra, in podaj mi roko. Dr. p. Roman Tominec	1	Iz življenja v življenje. Slavko Savinšek	11, 37, 59, 85, 108, 133, 158, 181, 208, 232, 249, 279
Svečka. Dr. p. Roman Tominec	25	Sestra sestri. Miriam	40
Mati Marija. Dr. p. Roman Tominec	49	Tvoje roke, o mati! Stana	57
Marija sedem žalosti — Marija sedem radosti. Dr. p. Roman Tominec	73	Črna obleka. Tadeja	58
Dekletova molitev za domovino. Dr. p. Roman Tominec	97	Materina ljubezen in žrtev. Julka Spur	61
Upodobi moje srce. Dr. p. Roman Tominec	121	Spomini. Zofka V.	62
Ana. Dr. p. Roman Tominec	145	Moj materin dan 1926. Samotarka	66
Sv. Helena. Dr. p. Roman Tominec	169	Kostanj. Francka Zupančič	136
Marija — naša zvezda. Dr. p. Roman Tominec	193	V podstrešju. Lojze Golobič	156
Vseh mrtvih dan — vseh živih dan. Dr. p. Roman Tominec	241	Slovo. Tadeja	179
Vzdih k Brezmadežni. Dr. p. Roman Tominec	265	Mah. Francka Zupančič	179
		Bolna duša. Fr. Strah	180
		Krek med nami. A. L.	230
		Zadnje krizanteme. T.	277
		Posmrtnice.	
Vzgoja.		Spominski cvet. J. G.	15
Večerni razgovori pri gospej Eli. Dr. p. Roman Tominec 2, 26, 51, 74, 99, 122, 146, 170, 218	218	Sestrici Nilki v spomin. Vita	36
Kako se izraža ljubezen? O. S. 172, 242, 266	266	Gospej Ani Vračko — šopek na grob! Matko Krevh	105
Me dekleta. Anica Mežnaričeva	194	Mari, umrli 29. maja 1927. Tadeja	154
		Tebi, Francka! B. K.	248
		Najdražji sestrici. F. Vesel	278
		Pesmi.	
Kultura in zgodovina.		Naš korak. P. Krizostom	4
Delo in življenje Henriette Brey. Dr. p. Roman Tominec	27	Beda. Mira	9
Opis vzornega življenja v krožku. T. Zerovc	94	Božič. Stana	11
Slovanska vzajemnost. Obmejni Slovenec	106	Božična pota. Rado R.	11
Molitev — velesila. O. S.	117	Pravljica — resnica. Stana	14
Krekovo delo za naše ženstvo. I. Dolenc	220	K maši gre. Franjo Neubauer	15
O pomenu orliške organizacije	288	Cez kratko. Franjo Neubauer	16
		Orliške zarje. Slavko Savinšek	18
		Mehko, skrivnostno pesem poje Vigred. Stane Kregar	21
		Vrnitev. Iva	34
Umetnost.		V spominsko knjigo. A. Bošte	37
Slikarstvo. Slavko Savinšek	83	Vetriču. Velika solza	41
Mati v Vigredini umetnosti. Slavko Savinšek	55	Tebi, Vigrednica! N. Cuderman	42
Slikarstvo pri prastarih in starih narodih. Slavko Savinšek	153	Junakinja. P. Krizostom	50
		O, mati! Slavko Savinšek	53
		Mati. Stana	55
		Misli o materi. Tadeja	54
		Idila. P. Krizostom	57
		Mamici. Vera Lestan	59
		Materina zvezda. P. Krizostom	61
		Mati. Tadeja	62
		Otroci mami za god. Slavko Savinšek	64
		Razočaranje. Franjo Neubauer	75
Pripovedna vsebina.			
»Je pa davi slan'ca pala...« H. Brey — A. Lebar 4, 29, 53, 76, 102, 123, 148, 174, 195, 227, 244, 270	270		

Na večer. Iva	75
Pomladna. Vera Lastan	82
Tebi, oče! Jelka	84
Ob prihodu pomladi. Višavska	90
Vladiki Cirilu — sejavcu. P. Krizostom	98
Marija in žena. Zofka Vivoda	100
Majska sreča. Franjo Neubauer	100
Ob desetletnici majske deklaracije. Slavko Savinšek	101
Barjanke. Likovič Joža	105
Sv. Ivana d' Ark. A. Boštele	112
Rože so se usule. P. Krizostom	123
Rdeča roža. Mira	136
Koroške pesmi. Ksaver Meško	137
Večer. V. L.	147
Tvoja pota, o Gospod! Ksaverija	155
Večerna pesem. Likovič Joža	157
Tebi! Tilka	161
Zakaj ne poješ? V. L.	171
Sestra. Francka Zupančič	172
Prvo spoznanje. Velika solza	178
Ženjice. Velika solza	180
Iz dnevnika zaročenke. Marijanka	185
Gozd v jeseni. Iva	195
Jutranja zarja. Franjo Neubauer	203
Mati ubogih deklic. Marjanka	207
Na grobu našega Evangelista. Dr. p. R. Tominec	217
Zahvaljen, Gospod Bog! A. L.	218
Krekov angel	230
Pesem katoliških delavk. Dr. J. E. Krek	235
Pax et bonum. P. Krizostom	244
Pridi, Solnce! Vera Lastan	244
Že rumenijo gozdovi. A. Boštele	248
Zadnji cvetovi. Mirta	248
Vse luči morajo ugasniti Marjanka	253
Tvoj praznik. P. Krizostom	266
Misel. Mira	269
Minljivost. Mira	276
Odlomek. Miriam	276
Mariji. V. Lastan	278

Dramatični prizori.

Ko umira mama Matko Krevh	67
Združena Slovenija. Slavko Savinšek	126
Spokornica. Matko Krevh	204, 235, 253, 282
Srce. Slavko Savinšek	223

Rožni dom.

Oskrbnica rožnih domov. Francka G.	16
Vigrednica v kuhinji. Francka G.	40
Kako smo pri nas praznovali materin dan? Stana	63
Pri duhovni materi. Francka G.	64
Pomladno pismo. Francka G.	88
Z najmanjšimi pri Mariji. Francka G.	112
V službi Kristusa Kralja. Francka G.	137
Šli bomo romat. Francka G.	161
Pri bolnikih. Francka G.	186
Pred žegnanjem v Rožnem domu. Fr. G.	211
Jesensko pismo. Francka G.	237
O ročnem delu. Francka G.	257
Adventne misli. Francka G.	285

Gospodinjstvo.

Drobci iz gospodinjstva. 19, 45, 70, 92, 115, 140, 166, 191, 215, 239, 286	
Naša hranila. 44, 70, 91, 114, 139, 165, 189, 214, 238, 260	
Jedilni listi. 45, 70, 92, 115, 140, 166, 191, 215, 239, 261, 287	
Praktični nasveti 20, 45, 141, 287	
Naš vrt 71, 93, 116, 166	
Gospodinjstvo — del ženske izobrazbe. A. G.	163 188

Od srca do srca.

Odgovori na pisma. 18, 42, 68, 90, 113, 138, 162, 187, 212, 238, 258, 286	
---	--

Organizacija.

Iz orliške centrale. 21, 45, 71, 95, 118, 141, 167, 192, 215, 261, 289	
Sestre sestram. 21, 46, 72, 95, 119, 142, 168, 216	
Izidi tehničnih in prosvetnih tekem . 240, 261	

Okno v svet.

Kako je drugod? 47, 93, 116, 141, 167	
---	--

Drobiž.

Uredniška molčečnost. 23, 72, 120, 168, 264	
Ocene knjig. . 23, 47, 96, 144, 192, 263	



NOVA ZALOŽBA

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 19

*Vse
pisarniške potrebščine
Vse knjige*

*PRIPOROČAMO
NAŠO DOMAČO*

*KOLINSKO
CIKORIJO!*

Zavarujte svoje življenje, poslopje, premočnine, pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Podružnice:

CELJE

Breg št. 33

ZAGREB

Pejačevićev trg 15

SARAJEVO

Vrbanja ulica št. 4

TISKARNA: JUGOSLOVANSKA KLIŠARNA:

izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij,
priprosti in umetniški
tisk v eni in več barvah

LITOGRAFIJA:

izvrševanje vsakovrst-
nih ilustracijskih del,
eno- in večbarvnih,
potom kameno-tiska,
offset-tiska in alumi-
nijevega tiska: plaka-
tov, etiket, reklamnih
tiskovin, vrednostnih
papirjev etc., po last-
nih osnutkih ali načrtih
naročnikovih

TISKARNA V LJUBLJANI



ČRKOLIVNICA
GALVANOPLASTIKA
STEREOTIPIJA



PRVOVRSTNA IZVRŠITEV
UMERJENE CENE

dobavlja vse vrste
klišejev po risbah, pe-
rorisih, fotografijah,
akvarelnih in oljnatih
slikah za reprodukcijo
v eno- ali večbarvnem
tisku, v poljubni ve-
likosti in obliki

BAKROTISKARNA:

enobarvni bakrotisk
najrazličnejših umet-
niških ilustracij, časo-
pisov, revij, albumov,
propagandnih tisko-
vin, razglednic etc.



To krasno belo perilo

ki blešči kakor snežnibelj labodi na
zeleni gori,

je bilo oprano s priznanim milom „Gazela“

To milo je pravcati čudež kemične zna-
nosí, ki vsled izbornih snovi, iz katerih
je sestavljen, perilu
prav nič ne škoduje.

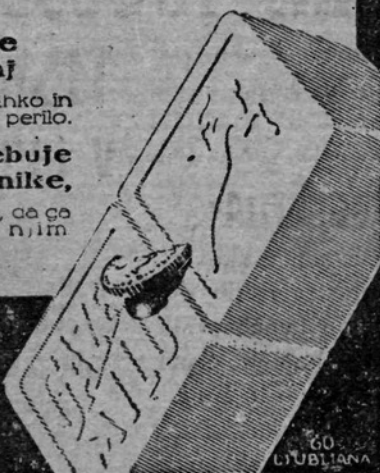
Na tisoče in tisoče pamernih gospodinj

ga dobro pozna in ve, kako lahko in
temeljito se z njim pere vsako perilo.

Milo „Gazela“ pa vsebuje
tudi prave pristne zlatnike,

zato se še tembol priporočljivo, da ga
kupujete ter pridno perete z njim.

GAZELA MILO



60
LJUBLJANA